

Stenografični zapisnik

sedme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 18. januarja 1896.

Nazoči: Predsednik: deželni glavar Oton Detela.
— Vladna zastopnika: c. kr. deželni predsednik baron Viktor Hein in c. kr. okrajni komisar baron Viljem Rechbach. — Vsi člano vi razun: eksce lenca knezoškof dr. Jakob Missia, Janez Ažman, Peter Grasselli, Tomaž Kajdiž. — Zapisnikar: deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje deželno-zborskega zapisnika VI. seje dné 16. januarja 1896.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 29. Poročilo finančnega odseka o proračunu normalnošolskega zaklada za l. 1896. (k prilogi 17.).
4. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1896. (k prilogi 24.).
5. Ustna poročila finančnega odseka:
 - a) o prošnji društva «Marburger Unterstützungsverein für entlassene Zwänglinge» za podporo;
 - b) o prošnji učiteljeve udove Filomene Vidmar za podaljšanje miloščine;
 - c) o prošnji Terezije Tomec za podporo;
 - d) o prošnji podobčine Vrhpolje pri Vipavi gledé podpore za vodovod;
 - e) o prošnji kmetijske podružnice v Čatežu pri Trebnjem gledé podpore za vzgledni vinograd;
 - f) o prošnji županstva Medvode za podporo proti škodi vode Sora v katasterski občini Draga;
 - g) o prošnji občine Raka gledé podpore za vodovod.
6. Ustno poročilo finančnega odseka gledé pospeševanja vinoreje na Kranjskem (k prilogi 26.).
7. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županste v Borovnica in Preserje za imenovanje živinozdravnika s sedežem v Borovnici.
8. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občin Črni vrh, Godovič, Spodnja Idrija in Idrija, da se mitnica na Colu zopet preloži na doseganje mesto.

Seja se začne ob 10. uri 30 minut dopoludne.

Stenographischer Bericht

der siebenten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 18. Jänner 1896.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela.
— Regierungsvertreter: K. k. Landespräsident Victor Freiherr v. Hein und k. k. Bezirkscommissär Wilhelm Freiherr v. Rechbach. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Johann Ažman, Peter Grasselli, Thomas Kajdiž. — Schriftführer: Landschaftssecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der VI. Landtagsitzung vom 16. Jänner 1896.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 29. Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Normal schulfondes für das Jahr 1896 (zur Beilage 17).
4. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag der Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden für das Jahr 1896 (zur Beilage 24.).
5. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über die Petition:
 - a) des Marburger Unterstützungsvereines für entlassene Sträflinge um Subvention;
 - b) der Schullehrerwitwe Filomena Widmar um Verlängerung der Gnabengabe;
 - c) der Theresia Tomec um Unterstützung;
 - d) der Untergemeinde Oberfeld bei Wippach um Subvention für die Wasserleitung;
 - e) der landwirtschaftlichen Filiale in Tschatejch bei Treffen um Subvention für die Anlage eines Musterweingartens;
 - f) des Gemeindeamtes Zwischenwässern um Subvention anlässlich der durch die Feyer in der Katastralgemeinde Draga angerichteten Schäden;
 - g) der Gemeinde Arch um Subvention behufs Errichtung einer Wasserleitung.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses inbetreff Förderung des Weinbaues in Krain (zur Beilage 26.).
7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeindeämter in Franzdorf und Preßer um Bestellung eines Thierarztes mit dem Sitze in Franzdorf.
8. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Schwarzenberg, Godowitsch, Unter-Idria und Idria um Verlegung des Mautschranke in Zoll auf die bisherige Stelle.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten vormittag.

Deželni glavar:

Proglašam sklepčnost visoke zbornice ter otvarjam sejo. Gospoda zapisnikarja naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje deželno-zborskega zapisnika VI. seje dné 16. januarja 1896.

1. Lesung des Protokolls der VI. Landtagsitzung vom 16. Jänner 1896.

Tajnik Pfeifer

(bere zapisnik VI. seje v nemškem jeziku. — liest das Protokoll der VI. Sitzung in deutscher Sprache).

Deželni glavar:

Želi kdo kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Niče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2 Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Predsedništvu visoke zbornice so došle sledeče prošnje:

Mestni magistrat v Ljubljani prosi, da se sprejme nasvet gospoda poslanca Ivana Hribarja glede oprostitve od deželnih priklad za ona poslopja, ki so bila po potresu poškodovana.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Omeje Ferdinand, deželni blagajnični oficijal, prosi za priznanje starostne doklade 200 gld. vsled 23letnega službovanja v eni in isti uradniški lastnosti.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Žagar Karol, deželni blagajnik v Ljubljani prosi, da bi se mu tudi osebna doklada 190 gld. vštela v pokojnino.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Hofman Viktor, deželni računski svètnik v Ljubljani, prosi, da bi se mu v pokojnino vštela tudi osebna doklada 440 gld.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Ravnihar Franc, umirovljen deželni knjigovodja v Ljubljani, prosi odmerjenja pokojnine po drugem činovnem razredu.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Murnik izročá sledeče prošnje:

Deželno pomočno društvo «rudečega križa» za Kranjsko prosi podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Frauenhilfsverein vom rothen Kreuze für Krain bittet um Subvention pro 1896.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Bolniško in podporno društvo pomočnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko v Ljubljani prosi denarne podpore za l. 1896.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Tavčar izročá sledeče prošnje: Dramatično društvo v Ljubljani prosi za subvencijo za vzdrževanje slovenskega gledališča.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Županstvo sv. Mihela, okraj Postojna, prosi za izvršitev načrtov in deželne in državne podpore za napravo vodovoda.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Mestna občina Črnomelj prosi za odpis dolžnega posojila 4890 gld. za zgradbo šolskega poslopja.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Kersnik izročá prošnjo županstva Trojanah za ustanovitev c. kr. žendarmerijske postaje v Trojanah.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Papež izročá sledeči prošnji:

Müllner Alfons, Muscalcustos in Laibach, bittet um Bewilligung einer Subvention für die Herausgabe der «Argo» und zwar 100 fl. pro 1895 und 200 fl. pro 1896.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Unterstützungsverein für entlassene Sträflinge in Krain bittet um Unterstützung.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Povše izročá prošnjo društva «Narodna šola» v podporo ljudskim šolam in učiteljem, za podporo za l. 1896.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Žitnik izročá prošnjo posestnikov v Kandiji, da se deželna cesta v Kandiji razširi.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Modic izročá prošnjo krajnega šolskega sveta v Staremtrgu, da se drugo učiteljsko mesto uvrsti v II. plačilni razred.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Lavrenčič izročá prošnjo katoliško-političnega društva v Vipavi, da se pospešuje uravnava Vipavščice in oziroma podaljša dovoljeni kredit 15.000 gld.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Naznanjam, da imata za današnjo sejo dopust gospoda poslanca Kajdiž in Ažman, in da si je gospod poslanec Hribar izprosil dopust za osem dni.

Na vrsto pride 3. točka dnevnega reda, to je:

3. Priloga 29. Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1896. (k prilogi 17.)
3. Beilage 29. Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Normalschulfondes für das Jahr 1896 (zur Beilage 17).

Poročevalec Klun:

Visoki deželni zbor! Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1896. imate častiti gospodje v rokah, zato mi v splošni razpravi ni treba obsirneje govoriti o tem proračunu, ker so posamezna poglavja in točke v tiskanem poročilu samem zadostno pojasnene, pridržujem si pa končno besedo, ako bi bilo treba govoriti. Omenjam le, da se v poročilu v naslovu priloge 29. nahaja tiskovna pomota. Mesto «za l. 1895.» mora se glasiti: «za l. 1896.»

Prosim častite gospode tovariše, da popravite to tiskovno pomoto.

Deželni glavar:

Otvarjam splošno razpravo.
K besedi se je oglasil gospod poslanec dr. Schaffer.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Es ist nicht mein Vorhaben, unmittelbar zu dem Gegenstande, der gegenwärtig in Verhandlung steht, längere, auf den Vorschlag des Normalschulfondes pro 1896 bezügliche Ausführungen vorzubringen. Dieser Fond, beziehungsweise dessen Vorschlag, kann auch im heurigen Jahre als ein normaler angesehen werden, und zu dem normalen Wesen dieses Vorschlages gehört es auch, daß er von Jahr zu Jahr eine steigende Tendenz aufweist, mit der wir uns, wie dies auch in früheren Sessionen häufig erörtert und betont worden ist, ein für allemal befreunden müssen, ja wir können eine solche steigende Tendenz, insoweit sie sich innerhalb zulässiger Grenzen bewegt, — da sie mittelbar auch eine Verbesserung unseres Volksschulwesens involviert, — nur mit Freude begrüßen und wir werden demgemäß auch für die von dem Herrn Berichterstatter namens des Finanzausschusses vertretenen Ansätze stimmen.

Die Frage jedoch, zu der ich mich zum Worte gemeldet habe, betrifft eine andere Seite unseres Schulwesens. Ich möchte, um dieselbe sofort zu bezeichnen, mir erlauben, ein paar Worte bezüglich der Unterbringung unseres Gymnasiums zu sprechen. Wie die verehrten Herren wissen, ist auch diese Frage in früheren Sessionen wiederholt Gegenstand der Erörterung gewesen, und die Thatsachen, welche es als überaus wünschenswert und nothwendig erscheinen lassen, für die Unterbringung dieser Anstalt entsprechende Vor- sorge zu treffen, sind so bekannt, daß es kaum nothwendig erscheint, dieselben nochmals ins Gedächtnis zurückzurufen. Wir haben auch im vorigen Jahre erst mit dieser An- gelegenheit uns beschäftigt und damals eine Resolution gefaßt, welche dahin gieng, es seien zunächst in Betreff der Unterbringung des Untergymnasiums mit der kaiserlichen

Regierung Verhandlungen einzuleiten. Mittlerweile haben sich die Verhältnisse infolge der Erdbeben-Katastrophe wesent- lich geändert. Das Untergymnasium ist derzeit provisorisch in einem Gebäude untergebracht, welches ich nicht genau kenne, von welchem ich aber glaube, daß es als provisorische Unterkunft für die Anstalt befriedigt und daß in sanitärer Beziehung ein wesentlicher Anstand dagegen kaum obwaltet. Das Obergymnasium aber verbleibt in dem alten Lyceal- gebäude, welches zu diesem Zwecke erst bis zu einem gewissen Grade restauriert wurde, bis zu einem gewissen Grade sage ich, weil man mir mittheilt, daß auch in dieser Beziehung noch viel zu thun wäre, namentlich im Hinblick auf die sanitären Anforderungen, und weil, obwohl derzeit kleinere Räume belegt erscheinen — indem die schlechtesten Räume, in denen das Untergymnasium untergebracht war, nicht mehr benützt werden, — doch die Räume, welche jetzt von verschiedenen Classen des Obergymnasiums thatsächlich besetzt sind, derartige sind, daß es aus pädagogischen und sanitären Gründen unmöglich ist, die Schüler in diesen finsternen, dumpfen und feuchten Localitäten noch länger zu belassen.

Die Frage des Baues eines neuen Gymnasialgebäudes ist eine principiell schon gelöste, denn die hohe Regierung hat ihre Bereitwilligkeit, mit einem Neubaue vorzugehen, bereits erklärt, und ich zweifle auch nicht an dem guten Willen derselben, obwohl mir über den gegenwärtigen Stand dieser Frage nichts Näheres bekannt ist. Angesichts des angedeuteten Uebelstandes wird es sich aber jedenfalls empfehlen, neuerdings an die Regierung mit dem Ersuchen sich zu wenden, in dieser Richtung mit aller Beschleunigung Abhilfe zu schaffen.

Das sind die Motive, welche mich veranlaßten, hier bei der Generaldebatte eine Resolution einzubringen, welche der Herr Landeshauptmann in Debatte zu stellen und am Schlusse der Verhandlung zum Gegenstand der Abstimmung zu machen die Güte haben wolle.

Diese Resolution lautet:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesauschuß wird beauftragt, sich neuerlich an die kaiserliche Regierung mit dem Ersuchen zu wenden, den Neubau eines Gebäudes für die Unterbringung der k. k. Gymnasien in Laibach wenn möglich noch im Laufe dieses Jahres in Angriff zu nehmen.»

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki podpirajo predlog gospoda po- slanca dr. Schafferja, naj izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in je torej v debati.
Gospod deželni predsednik ima besedo.

K. k. Landespräsident Freiherr v. Hein:

Hohes Haus! Zunächst möchte ich constatieren, daß die Resolution, welche von Seite des Herrn Abgeordneten Dr. Schaffer oben in Antrag gebracht wurde, mit dem gegenwärtig in Verhandlung befindlichen Gegenstande ab- solut in keinem Zusammenhange steht, und ich weiß daher nicht, wie der sehr geehrte Herr Abgeordnete dazu kam,

diesen Anlaß zu einer Resolution zu benützen, die er mit derselben Berechtigung, wie jetzt, auch bei irgendeinem anderen Gegenstande hätte vorbringen können (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: «Potem je pa vse eno!»). Soviel in formeller Hinsicht. Was aber die Resolution in merito anbelangt, so kann ich dem hohen Hause die Mittheilung machen, daß der Neubau eines Gymnasialgebäudes von Seite der Regierung nicht nur ins Auge gefaßt, sondern sogar eine beschlossene Sache ist, daß zu diesem Zwecke bereits ein Platz erworben, resp. von Seite der Stadtgemeinde Laibach der Unterrichtsverwaltung zur Verfügung gestellt wurde, und zwar ein Platz, welcher an und für sich für dieses Gebäude vollkommen geeignet ist, in Zukunft aber, wenn die projectierte Regelung der Straßen zur Wahrheit geworden sein wird, in hervorragender Weise gerade für diese einen Monumentalbau darstellende Unterrichtsanstalt sich qualificieren wird. Die diesbezüglichen Pläne sind bereits ausgearbeitet und dem hohen Ministerium für Cultus und Unterricht zur Genehmigung vorgelegt worden, und es steht zu erwarten, daß diese Pläne, wenn auch vielleicht mit einer theilweisen Modification, immerhin noch im Laufe dieses Jahres zur Ausführung gelangen werden, resp. daß noch im Laufe dieses Jahres aller Wahrscheinlichkeit nach mit dem Baue begonnen werden wird. Ich glaube also, daß der hohe Landtag in dieser Beziehung vollkommen beruhigt sein kann, zumal die eingetretene Obdachlosigkeit selbst das kräftigste Zwangsmittel ist, welches in dieser Beziehung angeordnet werden kann, und in dieser Zwangslage befindet sich eben die Unterrichtsverwaltung.

Die Räume, welche gegenwärtig für das Untergymnasium bestimmt, resp. gemietet wurden, sind jedenfalls besser als diejenigen, in welchen dasselbe bisher untergebracht war, und ist somit in dieser Beziehung ein Fortschritt zu constatieren. Diese Räumlichkeiten, welche in dem Hause am Ecke der Knaffel- und der Beethovengasse gelegen sind, eignen sich sowohl vermöge der Lage des Hauses als auch mit Rücksicht auf deren räumliche Dimensionen für die provisorische Unterbringung des Untergymnasiums ganz vorzüglich, leider ist aber auch diese Unterbringung nur auf eine gewisse Zeit geplant, indem vorläufig der Vertrag nur auf drei Jahre abgeschlossen worden ist. Es geschah dies, weil wir hoffen dürfen, daß innerhalb von drei Jahren der Neubau des Obergymnasiums vollkommen fertig sein wird. Umso dringender aber ist dieser Neubau, als auch die Studienbibliothek darin untergebracht werden muß; denn wenn eine Klage gerechtfertigt ist, so ist es die, daß für diese Bibliothek gegenwärtig in ungenügender Weise vorgesorgt ist. Selbstverständlich aber müßte ich einen jeden Vorwurf in dieser Richtung von vornherein ablehnen, da es unter den gegenwärtigen Verhältnissen, nachdem das Lycealgebäude halb zerstört war, absolut unmöglich gewesen ist, für die Bibliothek ein besseres Unterkommen zu finden. Das Obergymnasium ist übrigens unter den gegenwärtigen Verhältnissen nicht schlechter untergebracht, als früher, denn was an benützbareren Räumlichkeiten in dem Gymnasialgebäude am Balvasorplatz zur Verfügung stand, das wurde für die Unterbringung des Obergymnasiums ausgenützt, selbstverständlich aber mußten zu diesem Zwecke auch einige Localitäten des früheren Untergymnasiums herangezogen werden, weil die oberen Stockwerke des Ge-

bäudes nicht benützt werden können, und diese Zwangslage ist, wie bereits erwähnt, die beste Bürgschaft dafür, daß die Frage des Neubaus in günstiger Weise und so rasch als möglich gelöst werden wird.

Gegen die Resolution als solche habe ich nichts einzuwenden, glaube aber, daß das Substrat für die Nothwendigkeit derselben nicht vorhanden ist.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima besedo gospod poročevalec.

Poročevalec Klun:

Ker se od nobene strani številkam proračuna samega ni ugovarjalo, nimam prav za prav čisto nič dostavljati, ampak le omenjam, da se popolnoma strinjam z resolucijo, katero predlaga častiti g. tovariš dr. Schaffer in ki je popolnoma v zmislu neke resolucije, katera je bila svoje dni že od naše strani stavljena in od visoke zbornice tudi sprejeta. Učno ministerstvo je pripravljeno, graditi novo poslopje za višjo gimnazijo, in ako bo tisto dovršeno, se bodo gotovo tudi za nižjo gimnazijo prekrbeli taki prostori, v katerih se bo mogla nastaniti, ne da bi bili prostori zdravju škodljivi in pretesni za poučevanje. Zato, mislim, ni nobenega uzroka, da bi nasprotovali resoluciji, katero je nasvetoval častiti gospod tovariš dr. Schaffer. Resolucija sicer, kakor je poudarjal gospod deželni predsednik, res ne spada k normalno-šolskemu zakladu, ali mislim, da jo je gospod poslanec dr. Schaffer ravno pri tej priliki stavil, ker se sme pri tej priliki pretresati delovanje deželnega šolskega sveta in ker pod deželni šolski svēt spadajo tudi gimnazijske reči (Poslanec dr. Schaffer: — Abgeordneter Dr. Schaffer: «Richtig!»). Sicer bi mogla ta zadeva k večjemu še pri deželnem zakladu priti v razpravo.

Deželni glavar:

Preidemo v nadrobno razpravo.

Poročevalec Klun:

A. Potrebščina se proračunava takole: (bere postavke potrebščine iz priloge 29., ki obveljajo brez debate — liest die Ansätze des Erfordernisses, welche ohne Debatte angenommen werden.)

Skupna redna potrebščina znaša 352.963 gld., izredna pa 6812 gld., torej skupaj 359.775 gld.

B. Pokritje pa znaša: (bere postavke pokritja iz priloge 29.; — liest die Ansätze der Bedeckung aus der Beilage 29.)

Skupno pokritje torej znaša: Redno 23.179 gld., izredno pa 100 gld., torej skupaj 23.279 gld.

Če to skupno pokritje primerjamo s potrebščino, se kaže primanjkljaj v rednem znesku 329.784 gld., v izrednem znesku 6.712 gld., ali redni in izredni zneski skupaj 336.496 gld., ki naj se na podlagi § 2., drugi odstavek, deželnega zakona z dné 28. decembra leta 1884., poravna z 10 % priklado na

dokladi za deželni zaklad podvržene neposrednje davke. Ti davki so po državnem proračunu od finančnega ministerstva za l. 1895. predpisani z 1,546.985 gld., 10% šolska priklada torej znaša 154.698 gld., ali po odbitem znesku 6000 gld. zaradi odpisanih davkov vsled potresa in drugih uim 148.698 gld.

Iz deželnega zaklada bo treba torej pokriti še 187.798 gld., ali okroglo 187.800 gld., to je okroglo za 11.100 gld. več, kakor za leto 1895.

Z ozirom na vse to finančni odsek predlaga:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

1.) Proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1896.	
s potrebščino	359.775 gld.
s pokritjem	23.279 »
in s primanklajem	336.496 gld.
se potrjuje.	

2.) V pokritje tega primankljeja se bo leta 1896. pobirala 10% priklada na celo predpisano svoto vseh direktnih davkov, torej zlasti od rednega davka z vsemi državnimi prikladami vred pri zemljiškem davku, pri hišni najemarini in hišnorazrednem davku, pri pridobninskem in dohodninskem davku po vsej deželi.

Nedostatek v znesku 187.800 gld., kateri se potem še pokaže, naj se pokrije iz deželnega zaklada.

3.) Deželnemu odboru se naroča, da sklepu pod točko 2. pridobi Najvišje potrjenje.

4.) V rubriki III. «Potrebščina» dovoljuje se c. kr. deželnemu šolskemu svetu virement po dogovoru z deželnim odborom.

5.) Potrebščine normalno-šolskega zaklada za leto 1895., katere bi utegnile vsled veljavnih naredeb deželnega šolskega sveta dogovorno z deželnim odborom nastati, pa bi presegle proračun, so pokriti iz blagajničnih preostankov leta 1895.

1.) Der Voranschlag des Normalschulfondes für das Jahr 1896 mit dem Erfordernisse von	359.775 fl.
der Bedeckung von	23.279 »
und mit einem Abgange von	336.496 fl.
wird genehmiget.	

2.) Zur Deckung dieses Abganges wird für das Jahr 1896 eine 10% Umlage auf die volle Vorschreibung aller directen Steuern, somit insbesondere der Grund-, Hauszins- und Hausclassensteuer, der Erwerb- und Einkommensteuer vom Ordinarium sammt allen Staatszuschlägen im ganzen Lande eingehoben. Der weiterhin sich ergebende Abgang von 187.800 fl. ist aus dem Landesfonde zu decken.

3.) Der Landesauschuß wird beauftragt, dem Beschlusse ad 2 die Allerhöchste Sanction zu erwirken.

4.) In der Rubrik III des Erfordernisses wird dem f. t. Landes Schulrathe im Einvernehmen mit dem Landesauschusse das Virement bewilliget.

5.) Jene Mehrauslagen, welche dem Normalschulfonde für das Jahr 1895 infolge rechtskräftiger Anordnungen des Landes Schulrathe im Einvernehmen mit dem Landesauschusse etwa erwachsen würden, sollen aus dem Cassafeste pro 1895 gedeckt werden.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k eni ali drugi točki?
Gospod poslanec Kersnik ima besedo.

Poslanec Kersnik:

Na strani 6., priloge 17., nahaja se pod naslovom 9., poglavje II. donesek, katerega vsako leto plačuje štajerski deželni odbor za šolo v Motniku. Glede te šole usojal bi si staviti neko resolucijo. Lansko leto je krajni šolski svet Motniški vložil prošnjo, da bi se tamošnja učiteljska služba uvrstila iz IV. v III. plačilni razred. Visoka zbornica je takrat prošnjo odstopila deželnemu odboru, da posreduje pri c. kr. deželnem šolskem svetu in potrebno ukrene, da se ta zadeva reši. Deželni šolski svet namreč je kompetenten, dogovorno z deželnim odborom, določati plačilne razrede. Ker letnega poročila o delovanju deželnega odbora še nimamo v rokah, ne vem, kaj se je s to stvarjo zgodilo. Zakon, s katerim so se reorganizovale učiteljske plače, določuje, da se sme kaka učiteljska služba, ako okolščine nanesejo in razmere to zahtevajo, uvrstiti iz nižjega v višji plačilni razred tudi pred pretekom tistih 10 let, ko se ima uvrstitev redno pregledati. V Motniku, gospoda moja, so razmere zares take, da bi bilo umestno, uvrstiti učiteljsko mesto v III. plačilni razred. Število prebivalstva je precejšno, poleg domačih otrok pa obiskuje šolo tudi veliko štajerskih, kar kaže podpora 180 gld., katero plačuje deželni odbor štajerski vsako leto za to šolo.

Z ozirom na to si usojam staviti naslednjo resolucijo:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Učiteljsko mesto v Motniku naj se uvrsti v III. plačilni razred, in deželnemu odboru se naroča, potrebno ukreniti pri c. kr. deželnem šolskem svetu.»

Deželni glavar:

Gospodje, ki podpirajo resolucijo gospoda poslanca Kersnika, izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in bo torej prišel na glasovanje.

Želi še kdo besede o predlogih finančnega odseka?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Želi gospod poročevalec besede?

Poročevalec Klun:

K tej resoluciji nimam nič omenjati. Obžalujem, da še ni tiskano letno poročilo deželnega odbora, v katerem se gotovo nahaja kako pojasnilo, ali je deželni odbor prošnjo že izročil deželnemu šolskemu svetu in ali je ta o njej že kaj ukrepal ali ne. Ako je deželni šolski svet stvar na znanje vzel in jo odložil za tisti čas, ko se bodo učiteljske plače zopet pregledovale, potem bi ne bilo nobenega uzroka, ponavljati to resolucijo, ako se pa to še ni zgodilo, ni odveč, ako dotični sklep danes ponovimo.

Deželni glavar:

Torej bomo glasovali. Mislim, da ni treba še enkrat prečitati predlogov finančnega odseka, ker jih je ravnokar gospod poročevalec prečital, in ker jih imajo častiti gospodje poslanci itak tiskane pred saboj. (Klici: — Kufe: «Ni treba!»)

Prosim glasovati o prvem predlogu finančnega odseka. Gospodje, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati. (Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Gospodje, ki se strinjajo z drugim predlogom finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Gospodje, ki odobrujejo tretji odsekovi predlog, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Gospodje, ki pritrjujejo četrtemu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Gospodje, ki se strinjajo s petim odsekovim predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Predlagam, da se predlogi finančnega odseka potrdé še v celoti.

Deželni glavar:

Ker obstoji nasvet finančnega odseka iz več točk, predlaga gospod poročevalec glasovanje v celoti.

Gospodje, ki pritrjujejo ravnokar v drugem branji sprejetim predlogom v celoti, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Klun:

Sedaj imamo še tri resolucije, o katerih je treba glasovati.

Prva resolucija, katero priporoča finančni odsek sam, glasi se:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Visoka vlada se pozivlja, naj v doseggo intenzivnejega nadzorovanja ljudskega šolstva že za šolsko leto 1896/97 imenuje posebnega deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole na Kranjskem.»

Kdor ima priliko, opazovati šolske razmere na Kranjskem, pritrdil bo brez ugovora, da je gotovo preveč posla za enega samega deželnega šolskega nadzornika, ako ima srednje in ljudske šole ob enem nadzorovati; in odtod prihaja, da more deželni šolski nadzornik le redkokedaj in le v posebnih slučajih iti na deželo obiskovat to ali ono šolo; sicer pa se mora večidel le zanašati na poročila okrajnih šolskih nadzornikov. Gotovo je glede šolskega nadzorovanja boljše

preskrbljeno, odkar so okrajni šolski nadzorniki samo nadzorniki in so v stanu, bolje pobrigati se za ta posel, kakor prej, ko je bila ta služba le pristranska, ali jaz mislim, in ravnokar se je to tudi v finančnem odseku poudarjalo, da je gotovo treba, tudi okrajne šolske nadzornike same nekoliko nadzorovati, da se jim daje nekak pogum in da se sami nekoliko živahneje pobrigajo za svoj posel, ko vidijo, da se nanje gleda. Zato bi moral deželni šolski nadzornik večkrat osobno iti po deželi in nadzorovati delovanje okrajnih šolskih nadzornikov. Seveda bi potem, ako se loči nadzorstvo srednjih in ljudskih šol, deželni šolski nadzornik za srednje šole ne imel veliko posla. Toda če pomislimo, da smo v prejšnjih časih, ko smo še imeli na Kranjskem manj srednjih šol, kakor jih imamo sedaj, ko še ni bilo gimnazije v Kočevji, v Kranji, in tudi ne spodnje gimnazije v Ljubljani, vendar že imeli dva deželna šolska nadzornika, enega za ljudske in enega za srednje šole, ki je ob enem nadzoroval srednje šole na Štajerskem, kakor imajo n. pr. tudi zdaj še za srednje šole na Gorenjeavstrijskem in Solnograškem enega samega deželnega šolskega nadzornika. Vidimo torej, da bi bilo prav lahko mogoče, deželnemu šolskemu nadzorniku za srednje šole preskrbeti dovolj posla, ako bi ne bil navezan samo na srednje šole na Kranjskem, ampak bi se mu v nadzorstvo izročile morebiti tudi nekatere srednje šole v sosednjih deželah. Zlasti pa je treba pomisliti, da je vedno dobro, ako imajo šole, ki so enakomerno urejene, tudi skupno nadzorstvo. Zato bi bilo sedaj, ko se bodo na Štajerskem spremenile okolščine gledé srednjih šol, ko sta v Celji in Mariboru že zdaj dve gimnaziji, kateri imata takorekoč ravno tako osnovo, kakor gimnazije na Kranjskem, in ker je pričakovati, da se bodo morebiti tudi na Primorskem srednje šole osnovala na jednaki podlagi, gotovo primerno, da se nadzorstvo vseh teh šol od vlade izroči jednemu nadzorniku, ki mora seveda večé biti tudi slovenskega jezika, da bo mogel izdatno nadzorovati te šole. Ako bi namreč dotični nadzornik ne bil zmožen učnega jezika, bi ne bilo pričakovati uspeha ali koristi, in zlasti ne napredovanja v učenem jeziku. To so torej razlogi, ki so dotičnega gospoda v finančnem odseku pripravili, da je stavil to resolucijo, in jaz mislim, da bo visoki zbor uvaževal te razloge in resoluciji pritrdil.

Glede drugih dveh resolucij sem že poprej omenjal, da nimam ugovora niti proti resoluciji gospoda poslanca dr. Schafferja, niti gospoda poslanca Kersnika, in da jih sme visoka zbornica brez pomisleka sprejeti.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Njega ekscelenca gospod poslanec baron Schwegel ima besedo.

Abgeordneter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Der Finanzausschuss hat eine Resolution eingebracht, wornach die hohe Regierung aufgefordert wird, zum Zwecke der Erreichung einer intensiveren Beaufsichtigung unseres

Volkschulwesens, wenn möglich schon für das Schuljahr 1896/97 einen besonderen Inspector aufzustellen. Die Gründe, welche eine intensivere Beaufsichtigung unseres Volkschulwesens wünschenswert erscheinen lassen, sind vollständig gerechtfertigt und es wäre in dieser Richtung nur zu wünschen, daß die aufmerksamste Pflege des Schulwesens durch eine entsprechende Beaufsichtigung desselben gefördert werde. Ich habe zu dieser Resolution nur zu einer kurzen Bemerkung das Wort mir erbeten mit der Absicht, die hohe Regierung auf die Bedürfnisse und den Charakter der deutschen Volkschulen in Krain aufmerksam zu machen, und dieselbe, falls sie dem Wunsche, welcher in dieser Resolution zum Ausdruck gelangt, Folge zu geben in der Lage ist, einem Wunsche, dem auch wir uns anschließen, daß dann den besonderen Bedürfnissen der deutschen Volkschulen entsprechend Rechnung getragen werde. Wir anerkennen mit Dankbarkeit, daß bereits bei der Organisation der Bezirkschulinspectorate diese Rücksichten Beachtung gefunden haben, und hoffen, daß es auch bei der in Anregung gebrachten höheren Organisation möglich sein wird, den gleichen Rücksichten Rechnung zu tragen. Unter diesen Voraussetzungen werden wir für die vorgeschlagene Resolution stimmen.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, želi besedo gospod poročevalec?

Poročevalec Klun:

Nimam nič več omeniti.

Deželni glavar:

Torej preidemo na glasovanje. Gospodje, ki pri-trjujejo resoluciji finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Resolucija je sprejeta.

Sedaj prosim glasovati o resoluciji gospoda poslanca dr. Schafferja. Glasi se:

«Der Landesausschuß wird beauftragt, sich neuerlich an die kaiserliche Regierung mit dem Ersuchen zu wenden, den Neubau eines Gebäudes für die Unterbringung der k. k. Gymnasien in Laibach wenn möglich noch im Laufe dieses Jahres in Angriff zu nehmen.»

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem nasvetom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Glasovati nam je še o resoluciji gospoda poslanca Kersnika.

Poročevalec Klun:

Prosim! Gledé resolucije gospoda poslanca Kersnika bi venderle omenjal, da v tej podobi, kakor je stavljena, ni prav pravilna. Glasi se namreč:

«Učiteljsko mesto v Motniku naj se uvrsti v III. plačilni razred, in deželnemu odboru se naroča, potrebno ukreniti pri e. kr. deželnem šolskem svetu.»

Tako, kakor je resolucija stavljena, bi ne bilo lahko mogoče jo sprejeti, kajti deželni zbor nima pravice, uvrščevati jedno ali drugo šolo v ta ali oni plačilni razred. Mi tega nimamo določevati in ne moremo deželnemu šolskemu svetu takorekoč ukazovati, da uvrsti kako učiteljsko mesto v ta ali oni razred, ampak mu moremo samo priporočati, naj dotične razloge uvažuje in ako mogoče dotično šolo uvrsti v drug plačilni razred. V tem smislu bi prosil gospoda tovariša Kersnika, da bi spremenil svojo resolucijo.

Deželni glavar:

Gospod deželni predsednik ima besedo.

K. k. Landespräsident Freiherr von Hein:

Ich möchte mir zur Resolution des Herrn Abgeordneten Kersnik nur ein paar kurze Bemerkungen erlauben. Mir ist es heute nicht bekannt, in welchem Stadium sich die Frage der Einreihung der Lehrstelle in Möttnik in eine höhere Gehaltsklasse befindet, jedenfalls aber glaube ich annehmen zu können, im Stadium des Schlußmurns. Die betreffende Eingabe dürfte nämlich vom Landesausschuße bereits an den Landeschulrath geleitet worden sein, von dem Landeschulrath aber unter jenen ähnlichen Eingaben anderer Gemeinden aufbewahrt werden, welche dem gleichen Ziele zustreben. Nun ist es aber dem Landeschulrath absolut unmöglich, dergleichen Ansuchen, wenn sie noch so berücksichtigungswürdig erscheinen, zu entsprechen, weil der Landeschulrath an die gesetzlichen Bestimmungen bezüglich der Einreihung der Schulen in eine höhere Gehaltsklasse gebunden ist. Die bezüglichlichen Bestimmungen des Gesetzes vom 29. November 1890 lauten nämlich (bere: — liest:)

§ 2. Die Lehrstellen an allen öffentlichen allgemeinen Volkschulen werden in vier Gehaltsklassen eingetheilt und zwar:

in Lehrstellen	I. Classe mit	700 fl.
»	II. »	600 »
»	III. »	500 »
und »	IV. »	450 »

Jahresgehalt.»

§ 3. lautet (bere: — liest:)

«Von der Gesamtzahl der Lehrstellen des Landes entfallen auf die I. Classe fünf Procent, auf die II. Classe zehn Procent, auf die III. Classe fünfunddreißig Procent; die übrigen fünfzig Procent sind Lehrstellen der IV. Classe.

Unter Festhaltung dieser Bestimmungen hat die Landeschulbehörde die Classification der schon bestehenden sowie der neu zu errichtenden Lehrstellen, das ist, die Bestimmung der Gehaltsklasse für jede einzelne Lehrstelle, im Einvernehmen mit dem Landesausschuße, und zwar mit Rücksicht auf die Wichtigkeit der einzelnen Schulen, auf die Verantwortlichkeit des mit der Lehrstelle verbundenen Amtes und auf die Localverhältnisse des betreffenden Standortes vorzunehmen.

Diese Classification ist von 10 zu 10 Jahren zu revidieren; doch sind deshalb mittlerweilige Berichtigungen nicht ausgeschlossen.»

Der Landeschulrath kann also die Einreihung einer Lehrstelle aus einer niedrigeren in eine höhere, z. B. aus

der IV. in die III; aus der III in die II u. s. w. nur dann vornehmen, wenn in der Gesamtzahl der Volksschulen im Lande eine solche Vermehrung stattgefunden hat, daß eine Verschiebung des Procentfußes möglich geworden ist. Nun wurden im Jahre 1890 die Lehrstellen auf Grund dieser gesetzlichen Bestimmung in die verschiedenen Gehaltsclassen eingereiht und successive in den folgenden Jahren, soweit es der durch den Procentfuß fixirte Spielraum zuließ, auch Lehrstellen der IV. Gehaltsklasse in eine höhere Klasse versetzt, es wurden auch neu systemisirte Schulen in eine höhere Klasse eingereiht, immerhin ist aber im Laufe dieser fünf Jahre nicht eine so große Vermehrung der Schulen eingetreten, daß eine merkliche Verschiebung der Lehrstellen aus der IV. in die III. Gehaltsklasse überhaupt möglich gewesen wäre. Denn ich bitte nur zu bedenken, daß eine Vermehrung um 4 bis 5 Schulen an dem Procentfuß kaum etwas ändern kann; da ergeben sich erst Bruchtheile, wegen welcher der Landes Schulrath nicht ohneweiters eine oder zwei Schulen in eine höhere Gehaltsklasse einreihen kann, ohne mit dem Gesetz in Conflict zu gerathen. Dies ist also der Grund, warum eine Anzahl von solchen Gesuchen nicht nur bezüglich der Schule in Möttnitz, sondern auch von anderen, welche dasselbe Ziel verfolgen, beim Landes Schulrath solange ruhen müssen, bis die gesetzliche Möglichkeit vorhanden ist, denselben zu entsprechen. Wenn die Verhältnisse so sind, wie sie bezüglich der Schule in Möttnitz geschildert werden, würde sich allerdings die Einreihung in eine höhere Gehaltsklasse empfehlen. Ich vermag jedoch heute kein Urtheil hierüber abzugeben, gewiß aber wird der Landes Schulrath, wenn berücksichtigungswürdige Momente vorhanden und die gesetzliche Möglichkeit gegeben ist, keinen Anstand nehmen, dem Gesuche zu willfahren, und es wird ihm nur willkommen sein, diese Schule in eine höhere Gehaltsklasse einzureihen, nachdem er sich der Ueberzeugung nicht verschließen kann, daß der Gehalt der IV. Klasse, welcher mit 450 fl. jährlich bemessen ist, unter den jetzigen Verhältnissen ein sehr kärglicher ist, umso mehr an einem Orte, welcher an der Grenze von Steiermark liegt, wo eine Erhöhung der Lehrerbezüge theilweise bereits stattgefunden hat, theilweise aber noch in Aussicht steht.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Kersnik ima besedo.

Poslanec Kersnik:

Gledé resolucije svoje omenjam, da se mi je prej le v naglici pripetil lapsus, da sem oni del, ki bi imel stati v začetku, dal na zadnje mesto. Glasiti se ima torej:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, da gledé uvrščenja učiteljske službe v Motniku iz IV. v III. razred, pri c. kr. deželnem šolskem svetu potrebno ukrene.»

V tem smislu smo resolucijo sklenili že lani.

Prečastitemu gospodu deželnemu predsedniku sem jako hvaležen za pojasnilo, pa to ne brani, da bi se resolucija ne mogla sprejeti, ker moj nasvet nima drugega namena, nego da se vsa ta zadeva reši po-

zabljivosti in da se, če že ne prej, vsaj pri novi organizaciji učiteljskih plač to popravi, kar se je pri prvi zamudilo.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Klun:

Né!

Deželni glavar:

Torej prosim glasovati o resoluciji gospoda poslanca Kersnika.

Gospodje, ki jej pritrjujejo, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Resolucija je sprejeta in s tem je rešena 3. točka dnevnega reda.

Na vrsto pride:

4. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1896. (k prilogi 24.)

4. Müündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag der Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden für das Jahr 1896 (zur Beilage 24.).

Poročevalec Povše:

Visoki zbor! V imenu finančnega odseka imam poročati o proračunu za deželno vinarsko in gospodarsko šolo Grmsko. Bodi mi dovoljeno v splošni razpravi navesti, kar je glede tega zavoda v splošnem oziru navajati treba.

Deželni odbor, ko je predložil ta proračun, ob enem tudi poroča, v koliko je zvršil one sklepe, katere je ta visoka zbornica v minolem svojem zasedanji sklenila, in iz tega poročila vredno je navesti, da je deželni odbor sporazumno z visokim kmetijskim ministerstvom vpeljal na tej šoli tudi pouk v gozdarstvu, kakor je to častiti gospod poslanec baron Wurzbach svoječasno predlagal. Visoko ministerstvo je privolilo, da prevzame ta pouk strokovnjak v gozdarstvu, tamošnji c. kr. gozdni adjunkt Guzelj, za kar mu je deželni odbor dovolil remuneracijo 100 gld. Ob enem, kakor se boste iz proračuna prepričali, je tudi deželni odbor vstavil neko večjo svoto za poučne izlete in opravičuje ta narastek pod tem naslovom osobito s tem, da bo mogoče mladeničem z gozdarskim učiteljem pregledovati vzgledne gozde, da bodo ti mladeniči vsaj nekoliko praktičnega izurjenja dobiti mogli.

Dalje je deželni odbor postavil v proračun precej velik znesek 2400 gld., in sicer je po sklepu visoke zbornice minulega zasedanja ta svota potrebna v izpeljavo uzornega namakanja travnikov. Finančni odsek

je pa vender bil mnenja, da ni bilo treba v proračun vstavljati tega zneska, ker bi bil tedaj dvakrat dovoljen. Svota je bila lani dovoljena, in sicer s tem pogojem, da polovico prevzame visoko kmetijsko ministerstvo, ki je v to tudi privolilo. Torej se sedaj ravna za to, da se že votirana svota podaljša in v tem zmislu bom pozneje stavil predlog.

V proračunu, katerega je vodstvo predložilo deželnemu odboru, pa vodstvo tudi izraža željo, da bi se plača vodstva in učiteljskega osebja zistemizirala v enakem zmislu, kakor so službe deželnih uradnikov sploh urejene. Deželni odbor temu ni mogel pritrčiti, ampak je sklenil, vodstvu odgovoriti, da naj se, ako kaj takega želi, na visoko zbornico obrne in to je tudi korektno. Dovoljujem si navajati, da je bila večina finančnega odseka mnenja, da je za vodstvo in učitelje vse eno, ali skupno z drugimi deželnimi uradniki, ali pa za se delajo posebno uradniško telo. Plače in mirovine so jim zagotovljene in torej ne vem, koliko bi utegnili pridobiti, ako se njih želji ustreže.

V proračunu vodstva se nahaja tudi trošek 300 glđ. in sicer za napravo posebne izgojevalnice trtnih hibrid (Rebhbridenzüchtbau). To je naprava nekakega cvetličnjaka, ki bi stal nad nekim hlevom, in oba prostora bi služila v to, da bi se toliko ameriških trt, kakor domačih sort spravilo skupaj in skrbeti bi bilo potem, da obe trti v enakem pravem času cveteta. Ena se v rasti zadržuje, druga se z gorkoto pospešuje. Cvetje se meša in po tej poti se pride do hibrid, pri katerih so združene lastnosti ameriške in domače trte, namreč ameriške, da je hibrida in koreninah rezistenčna proti trtni uši, grozdje pa ima okus naših domačih trt.

Deželni odbor je prečrtal dotični proračun vodstva in finančni odsek mu je pritrčil, kajti, kakor je važno, da se vrše take poskušnje, vender šola v prvi vrsti ni poklicana, da izvršuje take strogo znanstvene poskušnje, pri katerih je potreba dobrih naprav, večjih rok in veliko truda in posla. Take poskušnje, o katerih znanost še nič ne ve, kajti tudi na Francoskem uspehi še niso občno priznani, naj izvršuje država, ki je v prvi vrsti poklicana skrbeti za regeneracijo avstrijskih vinogradov. Za take namene obstoji vinologični poskuševalni zavod v Klosterneuburgu, tam naj se vrše taki poskusi, in ako se pokaže, da so povoljni, potem bo tudi naš vinarski zavod moral slediti v prid našega kranjskega vinogradarstva. Za sedaj pa pritrjuje finančni odsek deželnemu odboru, da naj se za kaj takega ne postavi nobena posebna svota v proračun.

Dalje vodstvo želi, da bi se že enkrat dovolil kredit za zidanje novega kravjega hleva. Deželni odbor je dal stvar stavbenemu uradu v delo in po preudarku znašali bi troški 5000 glđ. Glede precejšnje svote je dal deželni odbor gospodu nadinženirju Witschlu zopet nalog, da načrt popolni, oziroma pregleda, ali bi se troški ne dali znižati. Stvar dosedaj še ni rešena in bodo šele nadaljne razprave pokazale, kaj je storiti.

Po teh kratkih podatkih, ker finančni odsek pri drugih številkah nima nobenega pomisleka, prosim, da visoka zbornica preide v nadrobno razpravo.

Predlogi finančnega odseka se glasé:

«1.) Proračun za deželno vinarsko šolo na Grmu za l. 1896. se odobruje in sicer:	
za šolo: s potrebščino v znesku . . .	9768 glđ.
s pokritjem » » . . .	8500 »
in za gospodarstvo: s potrebščino . . .	5965 »
s pokritjem . . .	5050 »
oziroma s skupno redno potrebščino . . .	15.133 glđ.
in izredno potrebščino	600 »
torej . . .	15.733 glđ.
in s skupnim pokritjem	13.550 »
torej s skupnim primanjkljajem	2183 glđ.
ki se pokrije iz deželnega zaklada.	

2.) Podaljša se ob enem kredit 2400 glđ. s pokritjem 1200 glđ. državnega prispevka, dovoljenega za l. 1895. za namakanje travnikov za l. 1896.

3.) Deželnemu odboru se priporoča, da se dogovarja s kmetijskim ministerstvom ob osnovi posebnega kuratorija za deželno vinarsko šolo in o tem stavi v prihodnjem zasedanju primerne predloge.»

Deželni glavar:

Otvaram splošno razpravo. Želi kdo besede?

Gospod poslanec Lenarčič se je oglasil k besedi.

Poslanec Lenarčič:

Visoka zbornica! Oglasil sem se k besedi zaradi tega, da se mi ne bo moglo očitati, kakor lani, da odobravam obliko, v kateri se nam podaje proračun za Grmsko šolo. Oblika meni ne ugaja in sicer zato ne, ker se strogo ne loči šola od gospodarstva. To je sicer že nekoliko ločeno, ampak kdor vzame proračun v roko, ima mnogo posla, predno prouči številke, ki so merodajne za ta ali oni oddelek. Zaradi tega ponavljam prošnjo, ki sem jo že tolikokrat naglašal, da naj bi se računi in proračun tako vodili, da se lahko vsakdo, kdor dotični proračun ali račun pregleda, prepriča o tem, kako se misli gospodariti, oziroma kako se je gospodarilo.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Schweiger se je oglasil k besedi.

Poslanec Schweiger:

Visoka zbornica! Na podlagi poročila deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1894., sem v III. seji letošnjega zasedanja opozoril visoko zbornico na neke nedostatke glede na vinarstvo. Danes hočem pa onim mojim željam primerno resolucijo staviti visoki zbornici in sicer zavoljo tega, ker, kakor sem že v zadnjem govoru opomnil, bomo mi potrebovali ameriških trt, lahko bi rekel, na milijone. Kakih pet do šest let bodo ljudje vedno prosili: «Dajte, dajte nam ameriških trt.» Po preteku teh šestih let bomo že imeli tudi doma tega trsja, tako da bomo lahko celó pomagali svojemu sosedu.

Jaz v resoluciji željo izražam, da bi tudi na Grmu, v deželni šoli, kolikor mogoče se pridelovale ameriške trte, in ljudstvo bo hvaležno vodstvu na Grmu, če bo od njega dobivalo tega, kar jako želi in potrebuje.

V resoluciji sem dalje tudi izrazil svojo željo glede York Madeira. Gospoda moja, kar to trto zadeva kot direktno rodečo, se pa usojam opozoriti na poročilo deželnega odbora o pospeševanju vinoreje na Kranjskem. Tu berem na mnogih krajih, kako so v državnih trtnicah vse direktno rodeče trte iztrebili in kar jih še niso, jih bodo iztrebili, ter nasadili dotična zemljišča z drugimi trtami, katere se ustavljajo trtni uši, kakor je to potrdila znanost in vsakdanja skušnja, in ravno to, kar berem v tem poročilu, je meni zadoščenje, kar sem zadnjič že govoril in danes v resoluciji izražam, da naj bi izginila York Madeira tudi iz vinogradov naše deželne šole. Predno si bom usojal prebrati to dotično resolucijo in popositi visoko zbornico, da jo blagovoljno sprejme, ker je jako nedolžna, pa bo koristna našim vinogradnikom, opomnim in poudarjam samo to, da nikakor ni nelojalno — kakor sem bral, da so bile moje besede nelojalne — ako deželni poslanec po svojem dobrem mnenju opozarja visoko zbornico na eni ali drugi nedostatek, od katerega on misli, da se nahaja pri enem ali drugem zavodu.

Resolucija se glasi:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, dati nalog vodstvu na Grmu, da se na tamošnjem zemljišču kar največ mogoče prideluje ameriških trt, zlasti bilf; da se ameriške bilfe kar najobilneje mogoče požlahtnujejo z domačimi trtami;

da se direktno rodeča York Madeira iztrebi ter se mesto nje zasadé bilfe prikladne tamošnji zemlji.»

Visoka zbornica, to resolucijo priporočam, da se blagohotno sprejme.

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki podpirajo resolucijo gospoda poslanca Schweigerja, naj izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Resolucija je zadostno podprta in torej v razpravi.

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Povše:

Jaz bom jako kratek. Na opazke gospoda poslanca Lenarčiča imam le omeniti, da tudi jaz sam moram priznavati, da bi želel, da bi bil proračun bolj nadrobno specificiran, da bi lahko vsak poslanec vedel, zakaj je ta ali ona svota proračunjena, ne da bi mu bilo treba potruditi se v deželno knjigovodstvo. Finančni odsek se v vprašanje, kako naj bo knjigovodstvo urejeno, letos ni spuščal, ker je pritrdil predlogu, da naj se deželni odbor pogovori s c. kr. kmetijskim ministerstvom, ali bi ne kazalo, posnemati vzgled drugih dežel, ki

imajo pri takih zavodih posebne kuratorije, obstoječe iz praktičnih ekonomov, enega člana vlade, enega člana deželnega odbora oziroma kmetijske družbe, da bi ta kuratorij vsa vprašanja reševal in potem stavljaj svoje konkretne predloge. Tako upam, da se bodo tudi dobrohotnim potom pomanjkljivosti, ki so eventualno pri zavodu, dale odstraniti, in da bo zavod res to postal, kar vsi želimo in da bo v korist dežele.

Glede resolucije častitega gospoda tovariša Schweigerja pa omenjam, da nimam seveda ničesa ugovarjati, navesti pa moram, da je deželni odbor prav dobro upošteval potrebo, da bo našim vinogradnikom veliko trt na razpolago. Ravno danes je pri neki drugi točki na dnevnem redu poročilo o predlogi deželnega odbora o pospeševanju vinoreje na Kranjskem, in tam bodo častiti gospodje tovariši videli posebno skrb deželnega odbora v to svrhu. Kakor želim, da bi vse to bilo mogoče, kar želi častiti gospod tovariš Schweiger gledé Grmske šole, moram vender omeniti, da zavod v prvi vrsti nima naloga na milijone ali stotisoče ameriških trt gojiti, ker ima omejen delokrog, zato pa je visoka zbornica sklenila, napraviti veliko pepinijero pri prisilni delavnici, ki je že dosedaj dala veliko tisoč požlahtnenih trt na razpolaganje in ki se bo, kakor je razvidno iz poročila deželnega odbora gledé pospeševanja vinoreje na Kranjskem, izdatno razširila, da bo s časom lahko oddajala na leto po 400.000 do 500.000 ameriških trt.

Proti sprejetvi resolucije nimam nobenega ugovora. Gotovo jo bo deželni odbor uvaževal in gledal na to, da bo tudi deželni odbor osobito ožje kroge preskrbeti mogel z obilim trsjem.

Deželni glavar:

Splošna debata je končana. Torej prestopimo v nadrobno razpravo.

Poročevalec Povše:

Potrebščina šole: Pri 1.) naslovu ostane za plače znesek 2920 gld. nespremenjeno po nasvetu deželnega odbora.

(Obvelja. — Angenommen.)

2.) Osobne doklade in petletnice 780 gld., kakor lansko leto.

(Obvelja. — Angenommen.)

3.) Nagrade. Tukaj je proračun nekoliko prenarajen. Znesek 200 gld., katerega predlaga deželni odbor, se po viša na 250 gld., to pa zato, ker je v drugi seji tega zasedanja visoka zbornica sprejela predlog finančnega odseka, da se tretjemu učitelju Lapajnetu za čas, ko bo imel na leto več ur v slovenščini in posel s čebelnjakom, nagradi 50 gld. Ob enem se istotako opravičuje nadaljni znesek 150 gld. mesto lanskih 100 gld., ker je v njem obsežena višja remuneracija za učitelja gozdarskega.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Tavčar se je oglašil k besedi.

Poslanec dr. Tavčar:

Prisiljen sem, spregovoriti k temu naslovu nekoliko besed, in sicer zategadelj, ker bi sicer moral spregovoriti pri nekem poznejšem naslovu. To je tam, kjer je govornica, koliko naj se za Grm nakupi plemenske živine. Dotična rubrika je pa popolnoma prazna, in zato naj k temu naslovu, in sicer k točki b), kjer se za pouk živinozdravniku določi posebna nagrada, napravim svoje opazke, ker sem bil v to pozvan.

Kakor je visoki zbornici znano, sem pri tisti priliki, ko je bil v razgovoru računski sklep Grmske šole, odgovarjal gospodu poslancu Kalanu vsled tega, ker je predlagal, da naj se vodi na Grmski šoli izreče graja. Pri tisti priliki sem imel najboljši namen in gotovo ni bil moj namen, koga žaliti, ali mu kratiti čast. Ukazal sem si danes predložiti stenografični zapisnik, da bi natanko vedel, kaj sem govoril gledé c. kr. okrajnega živinozdravnika v Novem Mestu.

Iz stenograma čitam, da sem spregovoril sledeče besede: «Vodja je na to poklical živinozdravnika iz Novega Mesta in ta je tudi pripoznal, da je krava jalova. Zmoti se lahko vsak tudi še tako umni živino-rejec.»

Razvidno je, in vsakdo mora to pripoznati, da ta odstavek ne more biti razžaljiv za nobeno osebo, tem manj, ker sem naglašal, da nisem natanko informovan, ker mi je zadeva prišla prehitro in nepričakovano. To priliko je porabil c. kr. okrajni živinozdravnik v Novem Mestu, in mesto da bi se bil obrnil na mojo osebo in mi pojasnil, da on ni sodeloval na Grmu glede tistih krav, poslal je v liste nekako poslano, ki je naravnost žaljivo za mojo osebo. Pisano je, kakor Nemeč pravi «schneidig», v tistem tonu, ki je dandanes v politični upravi nekako na dnevnem redu. Rad priznavam, da k dotičnim kravam ni bil klican c. kr. živinozdravnik, ampak nek drug živinozdravnik, ki je tudi v Novem Mestu. Še enkrat naglašam, da nisem hotel nikogar žaliti in nikomur kratiti časti, tudi ne c. kr. živinozdravniku v Novem Mestu! Odločno pa ugovarjam proti temu, da bi c. kr. uradnik, ne da bi se natanko poučil iz stenografičnih zapisnikov, po javnih listih kakega deželnega poslanca napadal na tak način, kakor je to storil c. kr. živinozdravnik v Novem Mestu. Nisem mu hotel storiti nikake krivice, zategadelj po vsi pravici naglašam, da je bilo zdravnikovo postopanje popolnoma nekorektno. Če bi mu bil storil kako krivico, gotovo bi se bil oglasil gospod deželni predsednik, ki je vsaj tako «schneidig», kakor on in o katerem je znano, da je jedna njegovih najlepših lastnosti, da strogo pazi, da se uradništvu njegovemu ne godi kaka krivica.

Samo to sem hotel opomniti k temu naslovu. («Dobro» klicí v središči. — «Dobro» Rufe im Centrum.)

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, in ker tudi gospod poročevalec ne želi besede, bomo glasovali.

Gospodje, ki pritrjujejo nasvetu gospoda poročevalca, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prosim gospoda poročevalca, da nadaljuje.

Poročevalec Povše:

4. Ustanove, nespremenjeno 1200 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pri 5. naslovu «Popotni troški» predlaga se 200 gld. torej 150 gld. več kakor lani, in sicer, kakor sem že v splošni debati omenil, zaradi izletov učencev v gozdarstvu, ker bodo ti izleti v vzgledne gozde trajali po več dni.

Predlagam, da se odobri postavek 200 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. Režijski stroški 750 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

7. Troški za šolsko kuhinjo 3000 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

8. Vzdrževanje poslopj 468 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Naslov 9. «Troški za naprave v namakanje travnikov» odpade, ker je ta kredit od visoke zbornice že lani bil dovoljen, kakor sem že prej omenil.

Ravno tako pri 10. naslovu za učiteljski tečaj ni nič ustavljenega. To se pojasnjuje s tem, ker skrbi sedaj za kmetijska družba dogovorno z vlado oziroma s poljedelskim ministerstvom, ki prireja take kurse.

11. Za razne troške, to je za inserate, tiskovino, poštnino, knjigovezna dela in druge nenadne troške je proračunjenih 200 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Potrebščina za gospodarstvo pa znaša in sicer:

1.) mezde 1276 gld., to je za 36 gld. več, kakor lani, ker se je vsled sklepa visoke zbornice povišala mezda gorniku od 204 gld. na 240 gld. Predlagam, da se odobri postavek 1276 gld.

Deželni glavar:

Gospod poslanec vitez Langer se je oglasil k besedi.

Abgeordneter Ritter v. Panger:

Unter Capitel II., Titel 1, f), ist der Lohn des Gärtnergehilfen mit 276 fl. angegeben; derselbe bezieht also etwas über 20 fl. monatlich; der Lohn des Gärtners ist hingegen mit 360 fl. eingestellt und außerdem bezieht derselbe ein Beheizungsäquivalent von 20 fl. Nun ist der Gärtnergehilfe im allgemeinen dem Gärtner subordinirt, insoweit er aber die Aufsicht über die Obstbaumschule, über den Obstgarten, die Rebschule und alle Schnittweingärten führt, coordinirt. Es entspricht also der Beschäftigung des Gärtnergehilfen nicht, daß er den Titel «Gehilfe» führt, seine Beschäftigung ist vielmehr eine höhere. Ich habe früher gesagt, daß der Gärtnergehilfe auch die Rebschule beaufsichtigt, wobei er den Schülern gegenüber Vorarbeiter ist. Arbeiter, welche in der Lage sind, die Rebschule zu beaufsichtigen und zu pflegen, sind jetzt in dem Maße gesucht,

daß sie überall Anstellung finden können, weshalb sie auch eine Erhöhung ihrer Löhne verlangen. Infolge dessen ist auch der unangenehme Fall eingetreten, daß der jetzige Gärtner für die Obstbaumschule und die Rebschule gar keinen Gehilfen finden kann, indem der frühere den Dienst mit der Motivierung verlassen hat, der Lohn sei ihm zu klein und bekomme er überall einen besseren. Es wäre daher meiner Ansicht nach nothwendig, daß der Landesauschuß in dieser Hinsicht eine Besserung schaffen und den Lohn des Gärtnergehilfen in einer Weise reguliren würde, daß die Möglichkeit vorhanden wäre, einen Gärtnergehilfen mit dem Titel «Obstgärtner» zu halten, der die Sachen, die ihm unterstehen, auch ordentlich führen könnte. Ich will hiemit nicht eine Erhöhung des Lohnes des Gärtnergehilfen direct in Antrag bringen, sondern dem Landesauschusse nur die Möglichkeit verschaffen, im Laufe des Jahres, wenn sich die Nothwendigkeit hiezu ergeben sollte, eine Lohnerhöhung zu veranlassen. Infolge dessen stelle ich folgende Resolution:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesauschuß wird beauftragt, sofern es sich als nöthig erweisen sollte, die Löhnung des Gärtnergehilfen der Landeswein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden zu erhöhen und gleichzeitig den Titel «Gärtnergehilfe» in «Obstgärtner» umzuwandeln, das Entsprechende zu veranlassen.»

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki podpirajo predlog gospoda poslanca viteza Langerja, naj izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in pride na glasovanje.

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Povše:

Glede te resolucije nimam čisto nič omeniti. Navajam le, da finančnemu odseku ni bilo prav dobro mogoče, od ene strani došlega migljaja zvršiti, ker se to ne sme pozabiti, da so z enako pravico namesčeni gornik, vrtnar in opravnik, torej osebe, ki so uvrščene nad tem človekom in ki bi, ako se temu da večja plača, tudi prišli in zahtevali, da se jim plače zvišajo. Nikakor pa nimam nič proti temu, da uvažuje deželni odbor razloge, ki jih je navajal častiti gospod tovariš vitez Langer in menim tudi, ker upam, da bo kmetija vender imela kaj čistih dohodkov, da bo deželnemu odboru mogoče, ako bo vrtnarski pomočnik res izredno deloval in izkazal zasluge, iz teh dohodkov mu dovoliti primerno remuneracijo.

Deželni glavar:

Prosim glasovati o predlogu finančnega odseka.

Gospodje, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

Naslov 2. «Davki», nespremenjeno 230 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

3. «Režijski troški» 3600 gld.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Lenarčič se je oglašil k besedi.

Poslanec Lenarčič:

V točki a), naslova 3., na strani 6, priloge 24., zapisana je potrebsčina za tekoče gospodarske stroške za leto 1894. v znesku 3620 gld., med tem, ko nahajamo v ta namen za tekoče leto proračunjenih samo 3200 gld.

Usojam si uprašati gospoda poročevalca, kako je tolmačiti, da se je toliko manj preliminiralo, ker imamo navadno druge skušnje, da se namreč proračunjene svote še prekoračevajo.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima besedo gospod poročevalec.

Poročevalec Povše:

Obžalujem, da akoravno sem šel k knjigovodstvu in sem pregledal akte, se nisem mogel prepričati in ni bilo nikjer navedeno, kako se opravičuje, da bo moglo vodstvo izhajati s tem nižjim zneskom.

Deželni glavar:

Prosim glasovati.

Gospodje, ki potrdijo postavek, katerega predlaga finančni odsek k naslovu 3., izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

4. Naslov «Vzdrževanje poslopij» 450 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

5. Zavarovanje pridelkov 100 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. Za nove nasade je proračunjenih 200 gld. in sicer, da se zvrši nasaditev vinograda v Trški Gori.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pod naslovom 7. za nakup plemenske živine čisto nič ni vstavljenega, ker vodstvo in deželni odbor pravita, da se bo mogla iz gospodarskih dohodkov, osobito pa iz prodaje živine dotična potrebsčina pokriti.

8. Razni troški 80 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ako to vse povzamemo, znaša potrebsčina za šolo 9768 gld. in za gospodarstvo 5965 gld., ali skupna potrebsčina gospodarstva in šole 15.733 gld., katero predlagam, da se sprejme.

Predlagam nadalje, da se sprejme pokritje za šolo, in sicer je proračunjena pri naslovu 1. državna subvencija na 2400 gld. in donesek deželno-kulturnega zaklada tudi na 2400 gld. Odpade pa državna subvencija za naprave v namakanje travnikov v znesku 1200 gld., ker se je ta svota tudi v potrebščini izpustila. Pokritje pri naslovu 1. torej znaša 4800 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

2. Dohodki šolske kuhinje 3100 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Razni dohodki pod naslovom 3. so proračunjeni na 600 gld. Navajam, da je šolnina proračunjena v izdatno višjem znesku kakor lani, namreč višjem za 320 gld., to pa gotovo v radost visoke zbornice, ako se pomisli, da je število učencev neštudiranih jako narastlo.

Predlagam, da se odobri postavek 600 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

II. Gospodarstvo. Tukaj so pod naslovom 1. dohodki posestev proračunjeni na 5000 gld.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Lenarčič se je oglasil k besedi.

Poslanec Lenarčič:

Glede te suhoparne številke 5000 gld. bi si usojal napraviti neko opazko, da bi bilo namreč jako dobro, ako se v prihodnje, če se ne zgodi to, kar je gospod poročevalec prej omenjal, da se namreč ustanovi kuratorij, pri tem naslovu ne prihaja samo z golo številko, temveč se dohodki podrobneje naštejejo, da se bo moglo zasledovati, ali je svota dejanskim razmeram primerna ali ne. Zlasti bi bilo to važno, ker vidimo, da so ti dohodki proračunjeni na 5000 gld. Dotični troški pa na 5900 gld., kar nam kaže primanjkljaj najmanj 900 gld. in po skušnjah, ki jih imamo, pa gotovo še 1500 gld. zraven.

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Povše:

Ne!

Deželni glavar:

Torej prosim glasovati. Gospodje, ki hočejo sprejeti postavke finančnega odseka pri naslovu 1., po glavlja II., pri pokritju, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

Razni dohodki pod naslovom 2. so proračunjeni na 50 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Skupno pokritje torej znaša za šolo 8500 gld. in za gospodarstvo 5050 gld., torej skupaj 13.550 gld.

Usojam si torej predlagati:

«Visoki deželni zbor naj sklene:»

1.) Proračun za deželno vinarsko šolo na Grmu za l. 1896. se odobruje in sicer:

Za šolo: s potrebščino v znesku . . .	9768 gld.
s pokritjem v znesku . . .	8500 »
in za gospodarstvo s potrebščino . . .	5965 »
s pokritjem . . .	5050 »
oziroma s skupno redno potrebščino . . .	15.133 »
in izredno potrebščino . . .	600 »
torej . . .	15.733 gld.

in s skupnim pokritjem . . . 13.550 »
torej s skupnim primanjkljajem 2183 gld. ki se pokrije iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Prosim glasovati o tem predlogu. Gospodje, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in torej je potrjen proračun v celoti.

Prosim gospoda poročevalca, da prečita drugi predlog.

Poročevalec Povše:

Drugi predlog se glasi:

2.) Podaljša se ob enem kredit 2400 gld. s pokritjem 1200 gld. državnega prispevka dovoljen za 1895 l. za namakanje travnikov za l. 1896.»

Deželni glavar:

Gospodje, ki se strinjajo z drugim predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Drugi predlog je sprejet.

Prosim gospoda poročevalca, da prečita tretji predlog.

Poročevalec Povše:

Tretji predlog se glasi:

«3.) Deželnemu odboru se priporoča, da se dogovarja s kmetijskim ministerstvom ob osnovi posebnega kuratorija za dež. vinarsko šolo in o tem stavi v prihodnjem zasedanji primerne predloge.»

Deželni glavar:

Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Tretji predlog je sprejet.

Glasovati je nam še o dveh resolucijah, in sicer bomo glasovali najprej o resoluciji gospoda poslanca Schweigerja, ki se glasi:

«Deželnemu odboru se naroča, dati nalog vodstvu na Grmu, da se na tamošnjem zemljišči kar največ

mogoče prideluje ameriških trt, zlasti bilf; da se ameriške bilfe kar najobilneje mogoče požlahtnujejo z domačimi trtami;

da se direktno rodeča Jork Madeira iztrebi ter se mesto nje zasadé bilfe prikladne tamošnji zemlji.»

Gospodje, ki pritrjujejo tej resoluciji, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Končno imamo glasovati še o resoluciji gospoda poslanca viteza Langerja, ki se glasi:

«Der Landesausschuß wird beauftragt, sofern es sich als nöthig erweisen sollte, die Löhnung des Gärtnergehilfen der Landes-Wein- Obst- und Ackerbauhschule in Stauden zu erhöhen und gleichzeitig den Titel «Gärtnergehilfe» in «Obstgärtner» umzuwandeln, das Entsprechende zu veranlassen.»

Gospodje, ki pritrjujejo tej resoluciji, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Tudi ta resolucija je sprejeta in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Prestopimo torej k daljni točki, to je:

5. Ustna poročila finančnega odseka:

a) o prošnji društva «Marburger Unterstützungsverein für entlassene Zwänglinge» za podporo;

5. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über die Petition:

a) des Marburger Unterstützungsvereines für entlassene Sträflinge um Subvention;

Poročevalec ces. svètnik Murnik:

Visoka zbornica! Podporno društvo za izpuščene kaznjence v Mariboru se je obrnilo s prošnjo do visokega zbora, da bi delal na to, da bi se temu društvu tudi nekoliko podpore iz deželnega zaklada dovolilo. Sklicuje se na to, da deluje prav plodonosno že pet let in da je že marsikatero nesrečo bilo olajšalo in marsikateremu bivšemu poboljšanemu kaznjencu tudi dobilo službo, da se more dobro in redno preživeti.

V kaznilnici v Mariboru so večinoma štajarski, koroški, tirolski in predarlski domačini, od potresnega časa sem pa tudi Kranjci. Z ozirom na to, da so tudi Kranjci v tej kaznilnici, pa misli društveni odbor, da ima tudi visoki zbor po svojih močeh skrbeti, da se nekoliko podpore dobi od dežele.

Finančni odsek je preverjen, da je delovanje takih društev in posebno tudi mariborskega jako koristno, in da je gotovo pri marsikateri vrsti kaznjencev tudi dobro, da taka društva za izpuščene in poboljšane kaznjence skrbe v ta namen, da se vzdrže na boljši poti, katero so si izbrali, ko so prišli iz kaznilnice. Z ozirom na to je bil tudi finančni odsek mnenja, naj

bi se temu društvu, čegar koristno delovanje se pripozna, dovolilo nekoliko podpore; zatorej nasvetujem v imenu odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Podpornemu društvu za odpuščene kaznjence v Mariboru se dovoljuje iz deželnega zaklada podpora 50 gld.»

Deželni glavlar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki se strinjajo z odsekovim predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

b) o prošnji učiteljeve udove Filomene Vidmar za podaljšanje miloščine;

b) der Schullehrerwitwe Filomena Widmar um Verlängerung der Gnadengabe;

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Filomena Vidmar, udova meščanskega učitelja, prosi za podaljšanje, oziroma tudi za poviksanje miloščine. Mož njen ni služil toliko let, da bi bila udova dobila pravico do kake pokojnine in visoki deželni zbor jej je bil iz početka dovolil samo miloščino letnih 100 gld.

Pred tremi leti, ko je prosila za podaljšanje miloščine, je deželni zbor uslišal to prošnjo, ob enem pa tudi drugi del prošnje, ter jej povišal miloščino na letnih 120 gld. Sedaj je dotični rok potekel in ona se zopet obrača do deželnega zbora s prošnjo za podaljšanje in ob jednem tudi za poviksanje miloščine. Prosilka utemeljuje svojo prošnjo s tem, da je vsled kozâ izgubila jako močno svoj vid, da ne more veliko delati in pravi, da z 120 gld. na leto ne more izhajati. To je gotovo, da s tako majhnim dohodkom težko izhaja, ali na drugi strani tudi deželni zbor ne more vsake take prošnje uslišati, ker se od leta do leta silno množe troški za učiteljski pokojninski zaklad. Zato finančni odsek sicer priporoča podaljšanje dosedanje njene miloščine na daljna tri leta, nikakor pa ne more priporočati visoki zbornici, da bi jej to miloščino zdaj zopet povikšal in to tem manj, ker je proračun učiteljskega pokojninskega zaklada že rešen in se je pri sestavi proračuna tega zaklada že oziralo na to učiteljsko udovo, s sedanjim zneskom letnih 120 gld.

Zato finančni odsek predlaga:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Učiteljevi udovi Filomeni Vidmar se podaljša dosedanja miloščina letnih 120 gld. iz učiteljskega pokojninskega zaklada za dalja tri leta, to je za l. 1896., 1897 in 1898.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrjujejo temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

c) o prošnji Terezije Tomec za podporo;

c) der Theresia Tomec um Unterstützung;

Poročevalec dr. Žitnik:

Visoka zbornica! Terezija Tomec prosi podpore zase in za njene otroke. To je namreč neka ženska, katere mož je skrivaj pobral njen denar iz kranjske hranilnice in odšel v Ameriko. Ne ve se, ali še živi, ali ne, istina pa je, da je ženska v veliki potrebi. Ker pa finančni odsek ni mogel gledé podpore nikake svote določiti, zato predlaga, da se prošnja odstopi deželnemu odboru, da ta, ako je mogoče, enemu sinu te prošnjice podeli kako sirotinsko podporo. Torej predlagam v imenu finančnega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja Terezije Tomec za podporo se odstopi s priporočilom deželnemu odboru v rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki pritrjujejo odsekovemu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

d) o prošnji podobčine Vrhpolje pri Vipavi gledé podpore za vodovod;

d) der Untergemeinde Oberfeld bei Wippach um Subvention für die Wasserleitung;

Poročevalec dr. Žitnik:

Podobčina Vrhpolje pri Vipavi prosi podpore za vodovod. Navajajo v prošnji, da je vsled sklepa deželnega zbora dežela Kranjska pri Vipavi že leta 1881. zgradila neki jez, vsled česar pa Vrhpoljem vode primanjkuje. Nimajo vode ne pitne, ne kuhinjske. Res je deželni zbor dovolil 300 gld. za napravo vodnjaka, ali pravijo, da tisti ne zadostuje 160 gospodarjem v vasi. Ljudje so večinoma na suhem, nameravajo si torej iz bližnjega, okolu 1300 metrov oddaljenega studenca napeljati vodovod v vas, in poljedelsko ministerstvo je v ta namen leta 1893. že dovolilo podpore 500 gld.

Ljudje sami dajo zemljišča in druge potrebne stvari v vrednosti 616 gld. 61 kr. Torej bi znašal ves privravljeni kapital 1116 gld. 61 kr. Ker so pa po predloženem načrtu vsi troški proračunjeni na 2476 gld. 45 kr., torej primanjkuje še 1359 gld. 84 kr., da morejo dovršiti delo, katerega sami ne morejo zmagati, ker jih je prvič malo, drugič pa so zadolženi. Ako pa bi jim dežela ne naklonila te podpore, pa pravijo: «Mi ti damo 1116 gld., pa nam ti napravi vodovod.»

Finančni odsek z ozirom na predloženi proračun in načrt v istini ni mogel ničesa ukreniti, v tem smislu vsaj ne, kakor posilci prosijo, in to zato ne, ker je ta načrt le nekak situacijski obris in vlada take navadno zavrača. Trdijo sicer, da je vlada ta načrt pregledala in da ga je okrajno glavarstvo potrdilo, ali končno se pa navadno dogodi, da se taki načrti vračajo, in da mora potem deželni odbor na lici mesta poslati svojega hidrotehnika, da izdelava nov načrt. Danes smo slišali od nekega gospoda v finančnem odseku, da je blizo 70 takih prošenj pri deželnem odboru, ki so večinoma že rešene, da se bo torej v teku prihodnjih let blizo 70 vodovodov napravilo. Vprašanje je torej, kedaj pride ta stvar na vrsto. Obžalujem, da gospoda deželnega predsednika ni tukaj, kajti, akoravno me finančni odsek ni pooblastil, bi za svojo osebo izrazil željo, da naj bi država sama za kranjsko deželo nastavila svojega hidrotehnika, ki bi take male načrte pregledaval, oziroma tudi izdelaval, da bi se stvar vendar v nekak sistem spravila. Sedaj stvar ne gre po nikakem redu; napravi se sedaj to, sedaj ono, kakor ravno slučaj nanese. Slišalo se je že, da je država nastavila ob svojih troških hidrotehnika za Dalmacijo in Istro, in jaz mislim, da je tudi dežela Kranjska vredna te podpore in bi visoka vlada lahko tudi za Kranjsko namestila posebnega hidrotehnika. Opozarjam na to, da je kranjska hranilnica letos 300.000 gld. kapitala za nizke obresti odločila samo za vodovode. Vprašam torej, ali bi ne bilo vsekako napačno od nas, da ne rečem malomarno, da ne pospešimo takih del, ko je toliko denarja za nizke obresti na razpolaganje? Dalje ima poljedelsko ministerstvo za take namene vsako leto na razpolaganje 50.000 gld., in tu velja načelo: Kdor prej pride, prej melje! Če mi nimamo tehničnih močij, ne morejo se izdelati načrti, in ker se le na podlagi načrtov morejo dobiti podpore od poljedelskega ministerstva, dobile jih bodo druge dežele.

To je samo želja, katero sem si dovolil izraziti in katero naj bi prečastiti gospod deželni predsednik blagohotno uvaževal, gledé prošnje same pa finančni odsek ni mogel drugega ukreniti, kakor da predlaga:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja podobčine Vrhpolje pri Vipavi glede podpore za vodovod se odstopi deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Lavrenčič ima besedo.

Poslanec Lavrencič:

Visoka zbornica! Proti predlogu finančnega odseka, kakor se glasi, nimam prav nič ugovarjati, ker se popolnoma ž njim strinjam in sem tudi glede utemeljevanja popolnoma enih misli kakor častiti gospod poročevalec. Samo glede svote, za katero prosijo Vrhpoljci, moram omeniti, da se mi zdi veliko premajhna, ker ž njo ne bodo mogli izhajati. Jaz sicer iz svojega stališča ne morem nasvetovati večje svote, želel bi pa, da bi slavni deželni odbor prosilcem izkazal toliko blagohotnosti, da bi naprošenega zneska vsaj ne skrčil.

Kar zadeva prošnje te vrste, katerih je visoka zbornica, kakor je častiti gospod poročevalec rekel, izročila deželnemu odboru že strašno veliko, moram reči, da stvar res silno silno počasi napreduje. Pred tremi leti že se je tukaj v zbornici sklepalo o raznih vodovodih in vodnjakih, ali žalibog, rešila se do danes ni nobena tistih zadev z izgovorom, da dotični tehnični organi nimajo časa, da bi šli na deželo, ker so preobloženi z delom. Glede na to moram pač nujno željo in ob enem prošnjo izraziti, da bi se že enkrat bodisi od strani visoke vlade bodisi od strani slavnega deželnega odbora preskrbele tehnične moči, da se bodo tako silno potrebne in nujne stvari reševale bolj redno in točno.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, in ker tudi gospod poročevalec ne želi besede, bomo glasovali.

Gospodje, ki pritrjujejo odsekovemu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

e) o prošnji kmetijske podružnice v Čatežu pri Trebnjem glede podpore za vzgledni vinograd;

e) der landwirtschaftlichen Filiale in Tschatesch bei Treffen um Subvention für die Anlage eines Musterweingartens;

Berichterstatter v. Penkh:

Hohes Haus! Im Namen des Finanzausschusses habe ich die Ehre zu berichten, daß die landwirtschaftliche Filiale in Čatež bei Treffen an den hohen Landtag mit einem Gesuche um Bewilligung einer Subvention zum Zwecke der Anlage eines Musterweingartens sich gewendet hat.

Die Filiale in Čatež entwickelt eine ziemlich ausgedehnte Thätigkeit und eine erfolgreiche Wirksamkeit, jedoch sind hierüber noch manche Vorerhebungen nothwendig, weshalb der Finanzausschuß den Antrag stellt:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Petition der landwirtschaftlichen Filiale in Čatež bei Treffen wird dem Landesauschusse zur angemessenen Erledigung abgetreten.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ne. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

f) o prošnji županstva Medvode za podporo proti škodi vode Sora v katasterski občini Draga;

f) des Gemeindeamtes Zwischenwässern um Subvention anlässlich der durch die Zeyer verursachten Schäden in der Catastralgemeinde Draga;

Poročevalec dr. Papež:

Visoki zbor! Županstvo Medvode v ljubljanski okolici ponižno prosi podpore proti ogromni škodi, katero napravlja voda «Sora» posestnikom v katasterski občini «Draga». V tej prošnji je navedeno, da voda Sora dela veliko škodo ob njivah, ob katerih je lepa, plodovita zemlja in na travnikih, in sicer so vsled povodnji vsako leto prizadete vasi Draga, Gosteče in Dol, ki ležijo na desnem bregu Sore. Škoda, ki se je že zgodila ob obrežji Sore poleg teh vasi, je v istini velika in nevarnost preti, da se bodo vsako leto pripetile nove škode. Odlaganje pomoči v takih slučajih je zares pogubonosno. Prav za prav še za načrt ni časa, če se gleda na nujnost pomoči, kajti med tem, ko se dela načrt, katerega se pošlje vladi, da ga predloži poljedelskemu ministerstvu v to svrhu, da kaj privoli iz amelioracijskega zaklada za podporo k dotičnim stroškom, v tem času se že spremeni dotično obrežje, katero je izpodrinila. Odlaganje ima torej dvojni hudi nasledek, prvič, da se godi škoda prebivalcem na zemljiščih in druga škoda je ta, da se poveča predmet za načrt, za zagrabo, ker voda čedalje bolj izpodnaša zemljišče in s tem se povikša tudi proračun za dotične stroške.

Vsled tega je finančni odsek sklenil predlagati nastopni predlog:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja županstva Medvode za podporo v svrhu zagrabe Sore se izroči deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Povše ima besedo.

Poslanec Povše:

K tej prošnji Medvodskega županstva naj mi bo dovoljenih nekoliko besed v namen, da ne toliko visoko zbornico, ampak deželni odbor poprosim za pomoč. Gospod poročevalec sam je navajal, da je voda grozno veliko škode povzročila dotičnim zemljiščem. Dovoljsem si navajati, da se je pri nas v tej visoki zbornici razpravljalo pogostokrat o enakih stvareh, nič manj res je pa, da se potem šele odloči pomoč, ko je škoda že tako narastla, da je treba neizmerno veliko denarja potrositi za izboljšanje, oziroma ko je stvar že zgubljena. Sorčani sami so storili, kolikor so mogli. Skladali so denar in delali tudi več tednov, da so napravili obrambe, katere pa seveda niso bile tehnično popolne in se vodi niso mogli zoperstavljati, ampak voda jih je odnesla in se še bolj zarila v polje.

Ker je ta kraj blizu glavnega mesta, torej ni težko za tehnika, da gre na lice mesta in se prepriča o položaji. Gledé na to bi izrazil željo in prošnjo, da deželni odbor na pomlad bržkomogoče odredi tehnika in ukrene, da se zajezi dotičnemu polju preteča nevarnost.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, morda gospod poročevalec?

Poročevalec dr. Papež:

Ne!

Deželni glavar:

Prosim glasovati. Gospodje, ki pritrjujejo odsekovemu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

g) o prošnji občine Raka gledé podpore za vodovod.

g) der Gemeinde Arch um Subvention behufß Errichtung einer Wasserleitung.

Poročevalec dr. Majaron:

Vas Raka v Krškem okraju štela je po statističnem izkazu iz 1890. leta 97 hiš in 392 prebivalecev. Središče je fare in ob jednem se v tej vasi križa več okrajnih in prometnih cest. Vender pa ta vas nima pitne (ali kuhinjske) vode, niti za ljudi, niti za živino. V celi vasi je samo jeden vodnjak, kateri se pa kaj rad posuši. Poleg tega pa se okoli njega ob deževnem času nabere smrdljiva mlaka, ki vodo v vodnjaku okuži. Zaradi tega je politično oblastvo izreklo, da je

treba ta vodnjak sproti zasuti. Le zato, ker bi bili potem vaščani brez vode sploh, se je še nadalje dovolila raba tega vodnjaka.

V tem hudem položaji so se torej vaščani morali odločiti za to, da si napravijo vodovod. Inženir Smrekar iz Sevnice jim je napravil načrt, po katerem bi se napeljala voda iz studenca «Dul» na Rako. Stroški za to vodovodno napravo so proračunjeni na 4586 gld.

Sedaj so se obrnili vaščani do visokega deželnega zbora s prošnjo, naj bi za nameravani vodovod dovolil podpore in sicer 30% proračunjene potrebščine, naj bi nadalje deželni odbor izposloval 50% državne subvencije. Ostalih 20% pa bodo priskrbeli sami vaščani.

Finančni odsek je to prošnjo pretresal in se je prepričal, da je vas, ker nima vode, v resnici v jako hudem položaji. Glede na to, da so se analogni slučajji že bili razpravljali v tej zbornici in da so se že večkrat dovolile enake podpore, kar je priporočati v vsakem slučaju v sanitarnem, v gospodarskem, osobito živinorejskem in ognjevarstvenem oziru, prišel je finančni odsek do zaključka, da stavlja visoki zbornici sledeči predlog:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

1.) Za napravo vodovoda v vasi Raka s proračunjeno potrebščino 4586 gld. dovoljuje se iz deželnega zaklada 30% prispevka, torej 1375 gld. 80 kr., s tem pogojem, da deželni odbor spozna predloženi načrt vodovodne naprave smotru primernim in da se ostala potrebščina pokrije z državno subvencijo in prispevki udeležencev.

2.) Deželnega prispevka prva polovica izplača se tedaj, ko se začno polagati cevi; druga pa tedaj, ko se vodovod izroči javni porabi.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec dr. Tavčar ima besedo.

Poslanec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Dasiravno nisem zastopnik dotičnega okraja, čutim vender potrebo, spregovoriti nekoliko besed k predlogu finančnega odseka. V kronovini kranjski je nekako prišlo v navado, da se skorej vsaka občina oglasi za vodovod in da so povsodi pereča postala vprašanja o preskrbljevanji z vodo. V kolikor se mene tiče, pozdravljal sem dotične prošnje vedno simpatično — mislim, da se gospod poslanec Povše ne smeja zaradi tega — priznati pa moram, da v nekaterih slučajih morda deželi ne bo mogoče, podpirati dotične prošnjike.

Kar se tiče vasi Rake, sem bil nekaj ž njo v zvezi. In sicer tedaj, ko sem še smel zahajati v kranjska župnišča, takrat, ko je pri nas še živela tista stara, poštena, ljubeznjiva, pametna duhovščina, katero smo vsi ljubili. Najprijaznejše čase preživel sem ravno v tej idilični vasi na Dolenskem in ker so mi razmere dobro znane, moram takoj reči, da ta prošnja

nikakor ni sorodna s prošnjami, ki dohajajo v visoko zbornico dostikrat samo zato, ker je v naših občinah nekako v modo prišlo, da prosijo za vodovode.

Ako je katera vas vode potrebna, je to gotovo Raka. Vas leži v lepem kraju in je imela poprej ugodno stališče zaradi vinoreje. Dandanes pa so vinogradi vsi uničeni in prebivalstvo je navezano jedino na živinorejo in poljedelstvo. Ravno z ozirom na živinorejo pa je vodovod prepotraben. Kadar nastane suša, nimajo ljudje drugega, nego sredi vasi, pri nekem Jordanu, neko gnojnico, s katero napajajo živino.

Z ozirom na te okolščine in na to, da dobro poznam potrebo dotičnega kraja glede pitne vode, priporočal bi deželnemu odboru, da kolikor mogoče hitro ukrene primerne korake, da se vas preskrbi s pitno vodo in da pri tem ne uporablja prestrogo tistih pogojev, ki jih stavlja finančni odsek. Ako tej vasi dovolite to pomoč, storili bodete veliko dobroto in zato toplo priporočam predlog finančnega odseka, ter prosim, da ga visoka zbornica sprejme.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, in ker se je tudi gospod poročevalec odpoval, bomo glasovali.

Gospodje, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

6. Ustno poročilo finančnega odseka glede pospeševanja vinoreje na Kranjskem (k prilogi 26.).
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in betreff Förderung des Weinbaues in Krain (zur Beilage 26.).

Poročevalec Povše:

Visoka zbornica! Obširno poročilo o delovanju deželnega odbora glede pospeševanja vinoreje na Kranjskem in njega predloge v tem smislu imate častiti gospodje v rokah že dalj časa in tako mi je potem omogočeno, da sem kratek v poročanju o tej stvari.

V I. poglavji nahaja se navedeno, v koliko se je trtna uš zopet razširila na Kranjskem in iz poročila videti je, da je že nad dve tretjini vinogradov na Kranjskem opustošenih, le Žuženberski in Trebanjski okraj sta še precej prosta. Gotovo je to žalostna slika, ako uzamemo, kako izdaten vir blagostanja je s tem usahnil za deželo našo.

V II. poglavji poroča deželni odbor o uzornih vinogradih in o nasaditvah z ameriškimi trtami. Pod tem poglavjem razvidite, koliko je državnih in koliko je privatnih trtnic, ki delujejo v prospah obnovljenja

in zopetnega oživljenja našega vinogradarstva. Ena državna trtnica na primer obstoji v Kostanjevici. Pri teh državnih trtnicah bi bilo želeto, da bi one bolj gledale in skrbele zato, da bi pridelale več požlahtnjenih ameriških trt, kajti vsikdar se je v tej zbornici poudarjalo, da ako hočemo hitro in izdatno pospešiti nove nasadbe, da je neobhodno potrebno, da ljudstvu damo na razpolaganje obilo cepljenih ameriških trt.

O tem poročilu je drugi navesti sklep deželne trtousne komisije kakor tudi posameznih oskrbništev, ki so sklenila, da se odpravijo iz državnih trtnic direktno rodeče trte in da se imajo vinogradi nasaditi s požlahtnjenimi trtami. Vprašanje gledé direktno rodečih trt je torej rešeno v tem smislu, kakor sem si jaz večkrat omenjati dovolil, da se ne smemo preveč zanašati samo na direktné produktoje, ampak držati se skušenj, ki so jih napravili v Nemčiji in na Francoskem s tem, da so požlahtnjevali ameriške trte z domačimi sortami. V tem oziru omenjam, da posebno lepo napreduje trtnica v Drašičih, akoravno obstoji šele od leta 1894. Vsaj pa je tam tudi največ uzroka zato, ker je ravno v Črnomaljskem okraju trtna uš najhujše opustošila vinograde. O drugih državnih trtnicah nimam nič posebnega navajati, od trtnic pa, ki jih vzdržujejo zasebniki, oziroma kmetijske podružnice, moram hvalevredno omeniti trtnico kmetijske podružnice v Krškem, ki je res veliko storila v prospah zopetne ponovitve vinogradov. Seveda razpolaga ona z velikim darom kranjske hranilnice. Ta podružnica je razdelila že veliko število ameriških trt, po katerih z veseljem segajo naši vinogradniki. Tako, gospoda moja, vidimo, da se je nekaj že doseglo, to namreč, da se strah ali bojazen, katero smo gojili v tej zbornici, da se ljudje ne bodo poprijeli zopetne nasaditve vinogradov in ne bodo naši poguma, postaviti se v boj, ampak, da bodo obupali in se fatalistično udali žalostni usodi, ni obstinil, in jaz, ki sem imel v tem oziru prejšnja leta jako male nade v boljšo bodočnost, moram tukaj z radostjo in zadovoljstvom priznati, da sem se motil, ker so naši ljudje vzlic res veliki bedi in revji z vsem naporom začeli delati na to, da se vinogradi obnovijo. Veseli me, da je iz poročila vinarskega potovalnega učitelja, ki je sedaj v Črnomaljskem okraju, katero mi je včeraj došlo v roke, razvidno, kako pridno in s kakim veseljem delajo tam ljudje po vinogradih, kako se po celem Črnomaljskem in Metliškem okraju sliši pok, ko se razstreljujejo skale, odmevajoč od holmcev in gričev, in kako delujejo krampi in pikoni, da se pripravljajo zopetna ponovitve vinogradov. Prijetno nas mora iznenaditi veselo to poročilo, vsled tega pa nastaja za nas drugi nalog, da skrbimo, da bo temu nesrečnemu, ubogemu ljudstvu tudi dana mogočnost, da bo prekopane vinograde moglo nasaditi s trtami. Tukaj moram žalibog konstatirati, da niti dežela, niti država ne moreta zadostiti vsem zahtevam in potrebam naših vinogradnikov in zato bom pozneje stavil poseben predlog, s katerim se nalaga deželnemu odboru, da stori vse, kar potrebno, da izposluje pri visokem kmetijskem ministerstvu, da ono pripravi in nakloni deželi več 100.000 ameriških trt, če že ne bilf, pa vsaj potrebno število kovčev za nasajenje naših vinogradov.

Glede cene trt iz državnih trtnic morem le omeniti, da je visoka vlada cene nekoliko znižala, vendar so še vedno precejšnje, upam pa, da se bo deželnemu odboru posrečilo, izposlovati še nadaljnje znižanje, ker ubogo ljudstvo res ne more veliko žrtvovati.

Gledé III. poglavja, katero razpravlja o delovanji deželnega vinarskega potovalnega učitelja, navajam, da je potovalni učitelj tisto zvršil, kar je visoka zbornica vedno naglašala kot potrebno. Imel je v minulem letu 48 predavanj, katerih se je udeležilo veliko tisoč ljudi in pregledal je tudi nove vinograde tistih posestnikov, ki so dobili za novo nasaditev subvencijo iz deželnega zaklada ali od kranjske hranilnice. To je bilo potrebno, ker brez nadzorstva v tem smislu nimamo nikake garancije, da se dotične subvencije dobro uporabijo. V tem oziru mora biti skrb deželnega odbora, da se tisti denar umno uporabi, da bodo torej deželne subvencije dobro naložene. Potovalni učitelj pa je deželnemu odboru tudi stavil predlog, in sicer jako motiviran predlog, da bi se dovolil poseben kredit v svrhu kemičnega preiskavanja zemlje v raznih vinorodnih krajih, da se bodo mogle za vsako vrsto zemlje določiti primerne ameriške trte. V visoki zbornici se je že večkrat povdarjala velika važnost primerjanja in preiskovanja, katere trte ugajajo obnebju, dotični zemlji in legi, da se potem odloči, katero pleme se ima vpeljati v tem ali onem kraju. Res imamo geološke karte in nekatere podatke, da več ali manj vemo, kaka zemlja se nahaja tu ali tam, vendar pa je največje važnosti, ako se dotična zemlja kemično preišče, kajti dosedanje študije in uspehi teh študij v raznih zavodih nam kažejo, na kaki zemlji ta ali ona ameriška sorta najbolj uspeva in izdatno raste. Vendar je prevdarek potovalnega učitelja nekoliko previsok, kajti nasvetoval je, da se v to svrhu dovoli kredit 1000 gld., tako da se deželni odbor za letos ni mogel odločiti za to svoto, ampak v proračun vstavil le 150 gld. Ker take poskušnje zvršuje tukajšnji profesor kemije gospod Knappitsch po 7 gld., dalo se bo vsaj kakih 20 takih poskušenj zvršiti in sicer se jih misli napraviti dati 5 za Vipavski, 15 pa za druge okraje v deželi. Tako se bo vsaj za nekatere okraje na Kranjskem nekaj storilo.

Ob enem bom v imenu finančnega odseka stavil poseben predlog, da se bo deželnemu odboru naročilo, pri visokem kmetijskem ministerstvu izprositi, da bo dovolilo, da se bodo za vinograde, ki so po trtni uši opustošeni in ki se imajo na novo nasaditi, kemične analize zemlje zvrševale na državnem poskuševališči v Klosterneuburgu ali v gospodarskem poskuševališči (Landwirtschaftliche Versuchstation) na Dunaji. Dovoljujem si izrekatii toplo željo in tudi nado, da visoko poljedelsko ministerstvo ne bo odklonilo te opravilene prošnje v prospeh našega vinogradarstva. Dalje imam pod tem poglavjem še navajati, da deželni odbor nasvetuje, naj bi se popotni pavšal deželnega vinarskega učitelja zvišal za 200 gld. torej na 600 gld. Visoka zbornica je že sama, ko je prejšnja leta sklepala o tej stvari, želela, da naj bi vinarski potovalni učitelj ne bil samo teoretični učitelj, ampak da naj bi svoj pouk zvrševal tudi praktično na lici mesta, v vinogradu, in to je čisto

prav. Od vseh strani se čujejo želje in prošnje, da naj bi potovalni učitelj prišel v ta in ta kraj in tam ostal kolikor mogoče dolgo časa, in torej je predlog deželnega odbora popolnoma opravičen, da naj se popotnina zviša potovalnemu učitelju za 200 gld., torej na 600 gld., in sicer s pogojem, da visoko ministerstvo, katero prispeva tudi glede potnega pavšala s polovico zneska, pritrdi temu zvišanju, oziroma da prevzame polovico nase, česar se je gotovo nadejati. Glavna reč je, da bi bilo učitelju s tem, da ima na razpolaganje večjo popotnino, omogočeno, da ostane par dni več zunaj,

V tem oziru naj navajam predlog, ki je deželnemu odboru došel od visoke vlade same, katera je namreč izrekla željo, da naj bi potovalni učitelj gledal na to, da si izbere pri svojih predavanjih nekaj najbolj sposobnih mož, katere bi praktično poučil gledé ravnanja z ameriškiimi trtami. Takih mož se bo, kakor upam, precej našlo. Šel naj bi z njimi za en teden, ali za nekoliko dni v vinograd, da jih vadi v cepljenji, da jim kaže, kako imajo rigolati in kako zasajati in obrezovati trte. Ti bi bili potem nekaki praktični demonstratorji po deželi in pri njih bi si lahko kmetič, ki nikdar ni imel prilike, se izvežbati v šoli, iskal dobrih svetov, kako naj rigola in katero trto naj izbere itd. Vsled tega je predlog deželnega odbora glede zvišanja popotnine za vinarskega učitelja popolnoma opravičen.

V IV. poglavji imamo trtno pepinijero pri deželni prisilni delalnici. Kakor znano, napravila se je ta trtnica največ iz razloga, ker v zavodu razpolagamo z delavci po nizki ceni, in kakor uspehi kažejo, ustreza zemlja za trtnico jako dobro in tudi obnebje ni nasprotno. Tudi bilfe so jako dobro dozorele. Jako važno je, da skušamo v tej trtnici kakor hitro mogoče doseči ono število trt, ki bo moglo zadostovati potrebam in zahtevam ljudstva. Povprašanj prihaja že sedaj od dne do dne več in kakor je znano, se na Vipavskem in na Dolenjskem letos toliko prekopava, da bo drugo leto grozno povpraševanje po bilfah in ameriških trtah. Letos ne bo drugega mogoče, nego da se obrnemo, kakor sem že predlagal, na ministerstvo, za naprej pa bo to naša skrb, da razširimo našo pepinijero, da bo mogla zadostovati potrebam naših vinogradnikov. V to svrhu je deželni odbor nameraval nakupiti od Codellijevega zemljišča še 2 ha v namen ne le razširjenja trtnice same, ampak tudi za napravo ameriškega matičnjaka. Na ta način se bo doseglo število 300.000 do 400.000 trt, ki se bodo požlahtnile in bodo na razpolaganje raznim vinogradnikom. V tem smislu je potreben kredit 3000 gld.

V V. poglavji razpravlja se o podporah za uzorne vinograde in o podporah, ki so se razdelile med revne vinogradnike. V minulem letu se je dovolilo takih podpor 1693 gld. in sicer 1460 gld. raznim podružnicam, 233 gld. pa revnim vinogradnikom. Kakor sem že omenil, je vinarski potovalni učitelj dotične novo nasajene vinograde vse pregledal in našel, da odgovarjajo zahtevam in pogojem, ki so se stavili pri dovoljenji podpor. Tudi letos je v ta namen poseben kredit toliko bolj potreben in opravičen, ker je visoka zbornica se že principijelno izrekla za take podpore, seveda pa moramo potem deželnemu odboru dati potreben kredit.

Pod VI. poglavjem imamo brezobrestna posojila, ki so se dovolila raznim vinogradnikom. Visoka zbornica je sama pritrdila, da je to absolutna potreba, dati našim vinogradnikom brezobrestna posojila. Lansko leto je visoka zbornica v ta namen dovolila znesek 20.000 gld. Znano je, da ta brezobrestna posojila obstoje v tem, da da dežela polovico in država polovico. Od predsedstva c. kr. deželne vlade je te dni prišlo poročilo, da je došlo prošelj za brezobrestna posojila v skupnem znesku 42.000 gld. za novo nasaditev vinogradov. Od tega zneska bi spadala na našo deželo polovica to je 21.000 gld., toda ker je še nekaj preostankov, se bo zamoglo izhajati z 20.000 gld.

Na podlagi teh podatkov predlagam:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

I. Pepinijera za vzgojevanje trt pri deželni prisilni delalnici ostane tudi še 1896. leta ter se bo razširila, ako bo zadostno število ameriških trt. Zraven pepinijere se napravi matičnjak za ameriške trte.

II. C. kr. vlada se naprosi, da za pepinijero potrebne ameriške trte brezplačno prepusti.

III. Ceno cepljenim ameriškim ukoreninjenim trtam določi deželni odbor, ki pa jih revnejšim vinogradnikom, kmetijskim podružnicam in občinam sme tudi brezplačno oddajati.

IV. Revnim vinogradnikom, kateri so vsled trtne uši prišli v stiske, sme deželni odbor dovoljevati brezobrestna posojila, katera pa za vsakega posameznega posestnika ne smejo presežati zneska 200 gld., če vlada dovoli enaki znesek.

V. Potni pavšal vinarskega potovalnega učitelja se od letnih 400 gld. zviša na 600 gld. ter se mu dovoli pisarniški pavšal 50 gld. na leto, če polovico prevzame c. kr. vlada.

VI. Za stroške v svrhu pospeševanja novega vinarstva se dovolijo za 1896. leto sledeči zneski iz deželnega zaklada:

a) Za pepinijero z matičnjakom pri deželni prisilni delalnici vred	3.000 gld.
b) za vinarskega potovalnega učitelja	1.450 »
c) za denarne podpore kmetijskim podružnicam in občinam za uzorne vinograde, kakor tudi revnim vinogradnikom	1.500 »
d) za kemična preiskovanja vinograde zemlje	150 »
e) za brezobrestna posojila	20.000 »
skupaj	26.100 gld.»

Deželni glavar:

Otvaram splošno razpravo.

Gospod poslanec Schweiger se je oglasil k besedi.

Poslanec Schweiger:

Visoka zbornica! Če kateri izmed gospodov poslancev poročilo deželnega odbora o pospeševanju vinoreje na Kranjskem z veseljem pozdravlja, storimo mi to zastopniki onih krajev, kjer raste vinska trta. Z ve-

seljem pozdravljam tu ugodno sporočilo zlasti jaz, zastopnik krajev, ki so v deželi eminentno vinogradni.

Kadar pride popotnik na vrh gorjanske ceste na tako imenovano «Vahto», odpre se mu diven razgled. Pred njim leži prostorna belokranjska ravnina, katera se na desno in levo upira v vinograde. Od Brezove Rebri v semički fari skozi planinsko in črnomaljsko farno notri do Tanče Gore — šest ur hoda — se vije nepretrgan venec vinskih gora. Naprej od Tanče Gore je kraj kameniten, nekoliko Krasu podoben, in tu ne raste trta; pa fare Dragatuš, Poljane, Vrh in Vinica imajo svoje trtje. Če se vrnemo na Vinici na levo, pridemo v farno Preloka in Adlešiče. Tu zopet najdemo vinograde, kateri prestanejo v ravnini podzemeljske fare izvzemši malo gorico Kučer, da se toliko lepše razvijajo v krasnih legah metliške in radoviške fare ter končno prenehajo s suhorsko farno, ležečo ob znožji visokih Gorjancev.

Bela Krajina je torej domovina vinogradov; žal, da moram pristaviti: domovina bivših vinogradov. Metliški sodni okraj s farami Metlika, Radovica in Suhor je popolnoma uničen, če izvzamem male ostanke na posameznih parcelah, kakor spomin, da so v teh krajih nekdanji cvetoči vinogradi. V črnomaljskem sodnem okraju je nekoliko bolje, je pa tudi tam dobra polovica opustošena in v par letih tam ne bo več trtja. Poročilo deželnega odbora se glasi za leto 1894 in pravi: «Smatra se more, da je v političnem okraju črnomaljskem od skupnih vinogradov v obsegu 2189 hektarov le še 83 hektarov, katerih trtna uš še ni napadla.» Če pa pomislimo, kako rapidno se širi trtna uš, lahko rečemo, da danes po preteku jednega leta stvar tako stoji, da so najbrž redke one parcele, ki bi bile popolnoma zdrave.

Prišla je trtna uš, z njo pa tudi revščina, in reči smem, da je v kranjski deželi malo pokrajin, kjer bi gospodinjila tolika beda, kakor na Belokranjskem. Dokler smo imeli trtje, imeli smo vina in kruha, vina smo nekoliko prodali in kupili kruha. Zdaj nimamo vina, gre pa tudi trda za kruh, zlasti še letos, ko je minule zime pognila strnina, in to v toliki meri, da je večina gospodarjev za setev morala kupovati potrebnega semena, posebno ječmen in rž, pa tudi pšenico. Od drugega vsakdanjega kruha smo razven komprijra in koruze malo pridelali; le nad korenjem je bil razlit poseben blagoslov, pa pregovor pravi in skušnja potrjuje: «Repa, korenje, slabo življenje.»

S končanim trtjem je zginil tudi denar. Vino smo prodali, denar dobili, ž njim plačali davke, obresti in pokrivali druge potrebne troške, katerih je pri hiši zmeraj dosti; saj pravi pregovor, da je hiša jama, v katero vedno mečeš, pa ni nikdar polna. S trtjem je odšel tudi kredit. Za časa zdravih vinogradov je dobil človek denar, kadar je hotel; most je v jeseni vse plačal. Zdaj ni vina, ni denarja, ni dosti kruha, ni kredita; pa tudi nobenega prometa, nobenega zaslužka. Če človek te tužne belokranjske razmere premišljuje, postane žalosten in melanholičen, da mu nehoté pride na misel znana pesem: «D mein lieber Augustin, Wein ist hin, Geld ist hin, Credit ist hin, alles ist hin.»

Priznavam, da smo mi Belokranjci z obnovitvijo novih vinogradov nekoliko zamudili. Mnogokrat se mora čuti očitane, da so naši ljudje prepočasni ali celo leni. Naj se jim ta zamuda ne uzame za zlo. Ne bojé se pa truda in dela, saj je delo in trud njih vsakdanji posel. Plaši jih več ali manj vsaka novotarija, plašijo jih še zlasti veliki troški, ki so neizogibno združeni z novimi nasadi. Rigolanje ali prekopavanje zemlje do metra globoko, dobava ameriških trt in tudi domačih cepičev, cepljenje ali požlahovanje, kolitev, in ker novo trsje tako silno bohotno raste, naše navadno kolje največkrat ne bo zadostovalo; dalje gnojitev, in sicer gnojitev s hlevnim gnojem, in tu, gospoda moja, povdarjam, da dobra gnojitev je «*conditio sine qua non*» za uspešen rod in za stanovitno rast; končno pomanjkanje delavcev, zlasti domačih, družinskih delavcev. Najbolj delavne moči so v Ameriki, in ravno iz naših krajev v toliki množini, da od nikoder toliko. Moja fara Radovica šteje 1140 duš in od teh jih je zdaj v Ameriki 209, če ni še kdo odšel v tem času, kar sem jaz tukaj. Doma so ženske, otroci in večinoma že bolj postarni možiki; krepkih, delavnih rok, kakor jih zahteva zlasti rigolanje, imamo kaj malo na razpolaganje. To nas je plašilo, da smo z obnovitvijo odlašali, to nam dela težkoče se zdaj. In prav je imel mož, ki je rekel: «Kdor hoče stare vinograde prenoviti v nove, mora imeti v jedni roki delavce, v drugi vreme, v obeh žepih pa denar.»

Zasadil sem do zdaj vinograd v površji dobrih 3000 m² ali 1 oral. Minulo jesen je rodilo okoli 500 trt, jedno tretjino bom letos pocepil, druge trte so požlahnene. Vodim natančne račune za vsak dan in to me do danes stane 670 gld. Pristavim še novo kolitev s primernim kostanjevim koljem komad po 3 kr., računam troške za pravilno zasaditev jednega oralna novega vinograda 800 gld. Se ve, da ni pri vsakem zemljišči enak račun; iz tega, kar sem povedal, se pa lahko prilično sklepa na troške novega zasada.

Taki ogromni troški dosti jasno pričajo, da se človek lahko zboji, če pomisli, odkod naj dobi denar za novo trsje. Pa vsi predsodki so premagani, vsi pomisleki so zginili in ljudje se mučijo, kolikor že morejo. In če je gospod poročevalec povedal, da v črnomeljskem okraju na vse strani pripravljajo nove zasade, konstatiram z veseljem, da se jednako vrši v metliškem okraju, kjer je že mnogo vinogradov zasajenih, mnogo za zasad že pripravljenih. Veliki troški pri zasadu novih vinogradov pa tudi glasno upijejo, kako je treba siromašnemu, večinoma zadolženemu kmetu vsestranske pomoči. Pomagaj, kdor le more, da se obvaruje ljudstvo gmotnega propada, da se narod ohrani svoji rodni zemlji. V prvi vrsti sta dolžni pomagati država in dežela, obe se naslanjate na kmetijstvo, ž njim stojite, ž njim padete, in če kmetijstvo propade, kam država, kam dežela!

Rad priznavam, da se je že mnogo storilo za povzdigo vinoreje. Iz srca želim in prosim, pomagaj država še tudi dalje. Naj država ne gleda na troške, naj tukaj ne štédi, saj denar, porabljen za vinorejo, ne bo zgubljen, ampak plodonosno naložen, ki bo svoječasno nosil obilne obresti.

Pridruži se državi tudi dežela. Gospoda moja! Jedno prošnjo imam do vas. V teh žalostnih odnošajih, v kakoršnih je zdaj naša dežela, naj izostanejo vsi troški, ki niso neizogibno potrebni, da se laglje še kaj več stori za siromašno ljudstvo.

K sklepu kot zastopnik belokranjskih kmečkih občin tu javno v visoki zbornici izrekam hvalo in zahvalo vsem, ki so dozdej pospeševali vinorejo na Belokranjskem, tako visoki vladi, veleslavnemu deželnemu odboru kakor tudi slavni kranjski hranilnici. Priporočam Belo krajino tudi za prihodnje in prosim za njo še daljne naklonjenosti.

Deželni glavar:

Gospod deželni predsednik ima besedo.

K. k. Landespräsident Freiherr von Hein.

Ich hätte in der General-Debatte über den Bericht des Landesausschusses, Beilage Nr. 26 nur einige kurze Bemerkungen zu machen. Die Regierung ist nach wie vor bestrebt, das Wiederaufblühen des Weinbaues durch die Beförderung der Regenerierung der durch die Reblaus zerstörten Weingärten in jeder Beziehung zu unterstützen; hiefür sprechen einerseits die bedeutenden Summen, welche für Darlehen gewährt worden sind, andererseits aber auch die große Anzahl von 450.000 Reben, welche dem Landesausschusse unentgeltlich zur Verfügung gestellt wurden. Die Art der Verwendung dieser Reben aber ist es, welche mich zu einer Bemerkung zwingt. Der Landesausschuss sagt auf Pagina 14 in der Rubrik IV. selbst, daß diese Reben für die Pèpinière übersendet wurden. Die Intention, welche dieser Spende zugrunde lag, war die, daß diese Reben in der Pèpinière veredelt werden; ich entnehme aber aus diesem Berichte, daß 200.000 Stück Reben an unentgeltliche Weingärtenbesitzer verschenkt wurden. Nun ich gönne diese Reben denjenigen, die sie bekommen haben vom ganzen Herzen, muß aber sagen, daß die Regierung die Verantwortung für eine derartige Verwendung der Spende ablehnt, das Verschenken der Reben treffen wir ebenso gut, das könnte die Regierung selber besorgen, und dazu braucht man keine Pèpinière. Durch dieses Verschenken ist aber der Zweck nicht erfüllt, den die Regierung im Auge hatte und der auch dem ursprünglichen Ansuchen des Landesausschusses zugrunde lag, nämlich die Vermehrung dieses Rebenmaterials. Auf eine der Widmung entsprechende Verwendung dieses Rebenmaterials muß aber die Regierung umso mehr dringen, als das für die Pèpinière bestimmte Rebenmaterial ein sehr kostbares und theueres ist, das zum Theile aus dem Auslande gegen hohe Preise bezogen wurde. Ich möchte diesen Anlaß dazu benutzen, um dem Landesausschusse nahezu legen, er möge in Zukunft dafür Sorge tragen, daß Intentionen, welche der Regierung bei der Uebermittlung der Reben zugrunde lagen, auch ausgesprochen wird. Ich wende mich mit diesem Ansuchen zunächst an den mir heute noch unbekanntem zukünftigen Referenten im Landesausschusse und möchte denselben, respective den Landesausschuss darauf aufmerksam machen, daß die Intention der Regierung bei unentgeltlicher Verabfolgung von amerikanischen Reben dahin geht, dieses Material zunächst zur Anlage von Schneideweingärten an Corporationen zu

verabreichen, welche sich mit der Hebung des Weinbaues befassen, also für landwirtschaftliche Filialen, wie z. B. jene in Gurfeld, dann aber auch für andere Anlagen, welche eine Nachzucht der Reben zum Zwecke haben, nicht aber sollen diese unentgeltlich abgegebenen Reben zur directen Bepflanzung der Weingärten verwendet werden. Ich möchte daher den geehrten Landesauschuß ersuchen, er möge diese Intention der Regierung nicht durchkreuzen durch die unentgeltliche Weitergabe jener Reben, welche zum Zwecke der Vermehrung bestimmt sind.

Weiters erlaube ich mir noch zu bemerken, daß das hohe Ackerbauministerium bereits erklärt hat, dem zuzustimmen, daß das Reisepauschale des Weinbauwanderlehrers um den Betrag von 200 fl. erhöht werde, und hat das Ministerium die Hälfte dieser Kosten zu tragen sich bereit erklärt. Dagegen hat es das Ministerium abgelehnt, sich an dem Kanzleipauschale von jährlichen 50 fl. zu theilhaben; es wird demnach eine andere Formulierung dieses Punktes der Anträge des Finanzausschusses nothwendig sein. Hiebei möchte ich nur bemerken, daß das hohe Ackerbauministerium auch diesen kleinen Betrag deshalb nicht zur Hälfte übernommen hat, weil es der Anschauung ist, daß dergleichen Auslagen nicht zu denjenigen bedeutenden Summen gehören, bezüglich welcher das Land eine Subvention bedarf. Diese Kosten kann das Land auch selbst tragen. Ueberdies ist dieser Betrag lediglich für den internen Dienst des Wanderlehrers bestimmt, der ja für das Land nicht nur Wandervorträge besorgt, sondern auch ein eifriger Kanzleiarbeiter ist; soweit aber, daß das Land für derlei Auslagen auch noch den Staatschatz in Anspruch nehmen müßte, sind wir trotz der gegenwärtigen Misere, glaube ich, noch nicht gekommen.

Ferner möchte ich noch bemerken, daß die Gesuche um unverzinsliche Vorschüsse, welche der Regierung bisher vorlagen, diejenige Summe noch nicht erschöpft haben, welche im vorigen Jahre von Seite des hohen Landtages bewilligt worden ist. Diese Summe wird zum Theile heuer noch in Anspruch genommen werden, wenn nämlich diejenigen Weingartenbesitzer, die mit ihren Arbeiten noch im Rückstande sind, sich ausgewiesen haben, daß sie wirklich etwas geleistet haben, da im anderen Falle diese Vorschüsse nicht flüssig gemacht werden. Es ist zu hoffen, daß diejenigen Weingartenbesitzer, welche es bisher unterlassen haben, im nächsten Jahre sich bereit finden werden, mit ihren Arbeiten zu beginnen, worauf dann der Rest dieses Crediten in Anspruch genommen werden wird. Aus demselben Grunde glaube ich, daß wir auch heuer mit dem präliminiertem Betrage von 20.000 fl. das Auslangen finden werden, wenn auch jene Summe, welche laut der Gesuche begehrt und nach entsprechender Reducierung der Ansprüche zugesichert wird, diesen Betrag übersteigt. Die Summe von 20.000 fl. aber empfehle ich wärmstens dem hohen Hause zur Annahme, obwohl dies immerhin noch ein geringer Betrag ist; denn es wäre zu wünschen, daß er höher ausfiele, damit die Regenerierung der Weingärten umso rascher vor sich gienge. In den Bezirken Gurfeld und Tschernömbel ist diesbezüglich eine lebhaftere Bewegung wahrnehmbar, mitter dagegen verhält sich der Bezirk Rudolfswert, wo auch die Höhe der in Anspruch genommenen Vorschüsse eine nur unbedeutende ist. Worin die Ursache dieser Erscheinung liegt, ist mir heute nicht bekannt, ich werde aber Anlaß nehmen, gerade

in diesem Bezirke durch Entsendung des Weinbauwanderlehrers in Verbindung mit dem vom Staate bestellten technischen Leiter für die Reblausbekämpfungsarbeiten die Bevölkerung aus der Lethargie aufzurütteln, von welcher der Bezirk noch immer befangen zu sein scheint.

Das sind diejenigen Bemerkungen, die ich zu dieser Vorlage vorbringen zu müssen glaubte.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec Lavrenčič ima besedo.

Poslanec Lavrenčič:

Visoka zbornica! Oglasil sem se k besedi, da naglašam, kako potrebna je pomoč v tem oziru tudi za vipavski okraj, katerega prečastiti gospod predgovornik Schweiger ni omenil, kateri je pa le malo manj prizadet, kakor Bela krajina, kajti tudi po celi vipavski dolini je razširjena trtna uš, ki je več ali manj skorej čisto uničila vinograde in provzročila v prebivalstvu silno bedo in revščino. Tu je treba nagle pomoči in želeti bi bilo, da se na eni strani vipavskim vinogradnikom nakloni kolikor mogoče brezobrestnih posojil, na drugi strani pa, da se preskrbe z ameriški kovči, ali prav za prav z bilfami, ker kovči za vipavske vinograde ne ugajajo posebno dobro. Koplje se tam namreč veliko globokeje in zato morajo biti kolči ali bilfe daljše rezane.

Nadalje bi bilo jako želeti, da bi se ustanovile kake podpore za mlade fante, ki bi prišli v Ljubljano, da se priučé umnemu ravnanju s trtami. Pridobljena izvežbanost bi koristila njim, pa tudi drugim, katerim bi doma bili uzgled in katerim bi lahko pomagali z dobrimi sveti.

Tudi bi ne bilo na škodo, ako bi popotni učitelj, ki hodi po deželi, ne ostajal po občinah samo po eno ali dve uri, ampak po več dni, če mogoče en teden, da bi ljudje imeli več prilike, udeležiti se dotičnih shodov in predavanj. Na ta način bi se ljudje priučili ravnanju z ameriški trtami, kar bi bilo zanje neizmerno koristno. Sicer jaz ne stavljam nobenega predloga, želim pa iskreno, da bi slavni deželni odbor in visoka deželna vlada blagohotno uvaževala potrebe revnih naših vinogradarjev, da bi se ozirala na veliko bedo, ki se čedalje bolj širi po vsej deželi, ter storila, kar mogoče, da se ubogemu kmetu pomaga. V drugem samo toplo podpiram predlog finančnega odseka.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede v splošni razpravi?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prestopimo v nadrobno razpravo.

Gospod poročevalec ima besedo.

Poročevalec Povše:

Predno preidem na posamezne točke, usojal bi si navajati samo dvoje. Prečastiti gospod deželni predsednik se je nekako izrazil, da razdelitev kovčev in

bilf, katere je dovolila visoka vlada, ni bila v njenih intencijah. Res je, da se je od tistih 400.000 trt 200.000 razdelilo, toda visoka vlada naj blagovoli upoštevati, da se te trte niso razdelile samo posestnikom, ampak tudi kmetijskim podružnicam. Nikakor ne morem trditi, da je bil deželni odbor opravičen, po svoje razpolagati s tujim darilom (Poslanca Murnik in dr. Tavčar ugovarjata. — Abgeordneten Murnik und Dr. Tavčar widerstreben.) vendar pa je bila potreba vinogradarjev nujna, velik del razdeljenih trt pa se je dal, kakor rečeno, kmetijskim podružnicam. Letošnja zima je jako ugodna, veliko vinogradov se je prekopalo in bati se je, kakor popotni učitelj pravi, da ljudje ne bodo imeli zadosti materijala, ameriških trt, na razpolaganje. Zatorej bi si usojal visokorodnega gospoda deželnega predsednika prositi, da bi izvolil prošnjo, ki se bo napravila v namen dobave kolikor mogoče velike množice bodisi kovčev, bodisi bilf, z blagohotnim priporočilom predložiti visokemu poljedelskemu ministerstvu.

Gledé pisarniškega pavšala za vinarskega potovalnega učitelja menim, da se smem v imenu finančnega odseka osmeliti, da predlagam, da se prevzame na deželni račun.

Na željo častitega gospoda poslanca plem. Lenkha, ki je včeraj v finančnem odseku dokazal, da je poročilo gledé na strani 7. priloge 26. navedenih razprav, gledé tega namreč, da se je pogodba, ki je bila sklenjena med državo in posestnikom trtnice pri graščini Raka, od njega, oziroma od vlade odpovedala in da je on imel živahno kupčijo z ameriškiimi trtami, neresnično, prosim da častiti gospodje uzamejo ta oddelek poročila na znanje, da je posestnik te trtnice zadostil vsem pogojem, katere je visoka vlada do njega stavila.

Dovoljujem si torej sledeče predlagati:

«Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1) Pepinijera za vzgojevanje trt pri deželni prislilni delalnici ostane tudi še 1896. leta ter se bo razširila, ako bo zadostno število ameriških trt. Zraven pepinijere se napravi matičnjak za ameriške trte.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

«2.) C. kr. vlada se naprosi, da za pepinijero potrebne ameriške trte brezplačno prepusti.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

«3.) Ceno cepljenim ameriškim ukoreninjenim trtam določi deželni odbor, ki pa jih revnejšim vinogradnikom, kmetijskim podružnicam in občinam sme tudi brezplačno oddajati.»

Deželni glavar:

Gospod poslanec Schweiger se je oglasil k besedi.

Poslanec Schweiger:

K točki 3. bom stavil primerno resolucijo. Lansko leto je deželni odbor za vsak komad ameriške trte določil ceno 5 kr., letos pa je poskočil za 2 kr., tako da stotina trt stane 7 gld. Če pa pomislimo, da se med potjo sem ter tje kaka trta pokvari, ali da kaka

ni popolnoma lepo zacepljena, dalje, da se sme na stotine računati, da kak odstotek odpade, lahko rečem, da bo letos vsaka trta stala 8 kr. Rečem, da za bogatina to ni preveč in kdor ima dosti denarja, raje si bo kupil že cepljene trte, kakor da se muči s cepljenjem, ali za reveža siromaka je pa cena 7 kr. jako visoka. Naj si kupi 200 trt, mora za nje plačati 14 ranjšev; kje jih bo dobil, saj nima za sol in 200 trt zadostuje le za jako majhen prostor. Zato bi prosil, naj se visoka zbornica ozira na revščino, ki vlada v Beli krajini — večinoma smo vsi siromaki, bogatine bi seštel lahko na prste jedne roke — in naj sprejme to-le resolucijo:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, preudariti, ali bi ne kazalo za vse požlahtnene ameriške trte ceno staviti jednako, to pa tako nizko, da bodo mogli jih nakupovati tudi revni vinogradarji. Vender pa naj deželni odbor ceno odloči na podlagi dejanskih stroškov za pridelovanje požlahtnenih trt.»

Deželni glavar:

Prosim gospode poslance, ki podpirajo predlog gospoda poslanca Schweigerja, naj izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt, ter je v razpravi.

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Povše:

Glede te resolucije imam kratko omeniti, da se z vsebino strinjam, ker ne nasprotuje točki 3. predloga finančnega odseka in ker prepušča določitev cene deželnemu odboru. Dovoljeno pa mi bodi, da navajam, da stane deželo pridelanje 1000 požlahtnjenih trt približno 40 gld. Torej cena 7 gld. za 100 trt ali 7 kr. za komad ni previsoka, ako se pomisli, da se skorej polovica trt razdeli brezplačno revnim vinogradarjem. Seveda bi kdo rekel, da je jeden dobil komaj po 17 ali 20 trt, ali bilo je toliko potrebnih, da skorej ni bilo mogoče, jednemu dati več. Ako se upošteva vrednost brezplačnih bilf, potem se vidi, da cena 7 kr. za komad ni previsoka, če se pomisli, da deželo 1000 komadov stane 40 gld. Vsekako ima deželno podjetje namen, da oddaja pridelke po tisti ceni, kakor se pridelujejo. Deželni odbor bo gotovo uvaževal razloge častitega gospoda predgovornika in bo morebiti ceno primerno znižal, pa potem mora v isti meri skrócić ali opustiti brezplačno dovoljevanje ameriških trt. Priporočam, da visoka zbornica razun 3. predloga finančnega odseka izvoli sprejeti tudi resolucijo gospoda poslanca Schweigerja.

Deželni glavar:

Prosim glasovati. Gospodje, ki se strinjajo s tretjim predlogom finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Prosim glasovati še o predlogu gospoda poslanca Schweigerja.

Gospodje, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

Četrti predlog se glasi:

«4.) Revnim vinogradnikom, kateri so vsled trtne uši prišli v stiske, sme deželni odbor dovoljevati brezobrestna posojila, katera pa za vsakega posameznega posestnika ne smejo presegati zneska 200 gld., če vlada dovoli enaki znesek.»

Ta predlog se utemeljuje glede na sklepe, katere je visoka zbornica storila v prejšnjih letih. Poprej so se dovoljevala taka posojila iz deželnega zaklada samo do zneska 150 gld., pozneje pa se je ta svota povišala za 50 gld., tako da dotičniki od dežele in od države skupaj dobijo lahko po 400 gld. brezobrestnih posojil.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki se strinjajo s četrtim predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

Predlog 5. bi se imel v drugem delu nekoliko spremeniti, ker je prečastiti gospod deželni predsednik rekel, da naj bi se pavšal za vinarskega popotnega učitelja prevzel na deželni zaklad.

Predlagam torej, da visoka zbornica sprejme 5. predlog v sledeči obliki:

«5.) Potni pavšal vinarskega potovalnega učitelja se od letnih 400 gld. zviša na 600 gld., če polovico prevzame c. kr. vlada. Ob jednem se mu dovoljuje letni pisarniški pavšal 50 gld.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

«6.) Za stroške v svrhu pospeševanja novega vinarstva se dovolijo za 1896. leto sledeči zneski iz deželnega zaklada:

a) Za pepinjero z matičnjakom pri deželni prisilni delalnici vred 3000 gld.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

b) Za vinarskega potovalnega učitelja 1450 gld.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

c) Za denarne podpore kmetijskim podružnicam in občinam za uzorne vinograde, kakor tudi revnim vinogradnikom 1500 gld.»

Ta kredit je potreben, ker se sedaj take prošnje izročajo naravnost deželnemu odboru v rešitev, da jih on potem s pomočjo tega posebnega kredita zamore uslišati.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

Gospod poslanec Schweiger se je oglasil k besedi.

Poslanec Schweiger:

K točki c bi si dovolil staviti neko resolucijo, katera bo, ako bo od visoke zbornice sprejeta in na visokem mestu odobrena, vsaj nekoliko služila v korist revnim vinogradnikom.

Resolucija se glasi tako-le:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, naj se s prošnjo obrne do visoke vlade, da se prenaredi državni zakon z dné 15. junija 1890 (drž. zak. št. 143) v toliko, da bodo dotičnih olajšav deležni tudi manjši vinogradarji, ki zamorejo le mala površja, n. pr. 1000 m², nasaditi.»

V pojasnilo te resolucije, bi si z dovoljenjem prečastitega gospoda predsednika usojal prebrati nastopno:

(bere: — ließt:)

«§ 7. Ako se nasadi vinskih trt ali njih déli z najmenj $\frac{1}{4}$ hektarno površino, v katerih se je zaredila trtna uš, ali kateri niso nad 25 kilometrov oddaljeni od kakega s tem mrčesom okuženega nasáda, uničijo po povelji oblastva ali prostovoljno, ter se znova obsade z novimi trtami, prosti so zemljarine deset let počenši od časa, ko se je dovršil novi nasad.»

Tako se glasi zakon, in ako bi bilo mogoče, da bi se ta zakon spremenil v zmislu resolucije, bi bilo s tem malim vinogradnikom vender nekoliko pomagano. Zbog velikih stroškov, kakor sem jih prej nekoliko navajal, mnogi kmetovalci ne bodo z lepa v stanu, obnoviti svoje vinograde, vsaj ne v kratkem času, v toliko, da bi imel novozasajen prostor površine $\frac{1}{4}$ ha, da bi torej kmetovalec imel pravico posluževati se dobrote, da je — mislim za 12 let — oproščen zemljarine. Zato prosim visoko zbornico, da bi sprejela resolucijo, ki gre na to, da se zakon toliko spremeni, da postanejo lahko tudi manjši vinogradniki, ki zamorejo le 1000 m² nasaditi, deležni omenjene dobrote.

Deželni glavar:

Gospodje, ki podpirajo resolucijo gospoda poslanca Schweigerja, naj izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Resolucija je zadostno podprta in je torej v debati.

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Povše:

Glede te resolucije navajam, da so, ko se je l. 1890 sprejel v državnem zboru zakon, katerega je častiti gospod predgovornik citiral, osobito poslanci dežele Kranjske vplivali na to, da se je prvotni načrt ministerstva spremenil tako, da se je oproščenje zemljarine raztegnilo na $\frac{1}{4}$ ha novozasajene površine, ker

je poprej se zahtevala površina 1 ha. Naglašali so, da so pri nas večinoma mali vinogradniki, in ko so tudi zastopniki primorskih dežel pritrčili, se je zakon v omenjenem oziru spremenil. Kar zahteva častiti gospod tovariš župnik Schweiger, ni veliko, in jaz nimam nič proti temu, ako se visoka zbornica izreče, da se deželnemu odboru naroči, da se obrne do vlade s peticijo v tem zmislu. Tudi državnemu zboru so že došle take peticije.

Gledé na to bi priporočal, da visoka zbornica poleg predloga, katerega sem imel čast staviti v imenu finančnega odseka, sprejme tudi to resolucijo gospoda poslanca Schweigerja.

Deželni glavar:

Prosim torej gospode, ki pritrjujejo odsekovemu predlogu 6, c., naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Prosim še gospode, ki se strinjajo z resolucijo gospoda poslanca Schweigerja, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Resolucija je sprejeta.

Poročevalec Povše:

Predlog 6, d se glasi:

«d) za kemična preiskovanja vinogradske zemlje 150 gld.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

«e) za brezobrestna posojila 20.000 gld., skupaj 26.100 gld.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ob jednom mi je naročil finančni odsek, da predlagam visoki zbornici sledeči predlog:

«II. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje pri visokem kmetijskem ministerstvu znatno svoto ameriških bilf ali vsaj kolčev v namen razdelitve med revne vinogradnike.

Ob jednom se mu naroča, da izprosi pri c. kr. kmetijskem ministerstvu, da se bodo kemiške analize raznih vinograjskih zemelj brezplačno zvrševale na c. kr. državnem poskuševališču.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrjujejo temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Daljna točka je:

7. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji župansteve Borovnica in Preserje za imenovanje živinozdravnika s sedežem v Borovnici.

7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeindegämter in Franzdorf und Preser um Bestellung eines Thierarztes mit dem Sitze in Franzdorf.

Poročevalec Jelovšek:

Visoki zbor! Občini Borovnica in Preserje ste vložili prošnjo, da bi se imenoval živinozdravnik, ki bi svoj sedež imel v Borovnici. Prositelji utemeljujejo prošnjo s tem, da daleč v okolici ni nobenega živinozdravnika in da za skorej 3000 glav razne živine ni nobenega človeka, ki bi umel stvar, tako da so navezani na mazače in konjače.

Upravni odsek je navidel, da je to napredek, da ljudstvo na deželi začne opuščati mazače in konjače, ki nič ne koristijo, ampak samo škodujejo, drugo vprašanje pa je, kako živinozdravnika plačati. Dežela pravi, da nima denarja, in zato je odsek sklenil, da se ima vlada naprositi, ali bi ona bila pri volji ustreči želji dotičnih občin. Dalje pa je uvaževal, ali bi ne bila Vrhnika za sedež živinozdravnika bolj primeren kraj. V Borovnici je komaj tretjina toliko govedine, kakor je imajo v Vrhniki in dalje ima Borovnica železniško zvezo, Vrhnika pa nima te dobrote.

Uvaževaje te razloge sklenil je upravni odsek predlagati:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja občine Borovnica in Preserje izroči se deželnemu odboru, da skuša pri c. kr. vladi izposlovati, da ona za vrhniški okraj nastavi živinozdravnika.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prestopimo k zadnji točki dnevnega reda, to je:

8. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občin Črni vrh, Godovič, Spodnja Idrija in Idrija, da se mitnica na Colu zopet preloži na dosedanje mesto.

8. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Schwarzenberg, Godowitsch, Unter-Idria und Idria um Verlegung des Mautschranke in Zoll auf die bisherige Stelle.

Poročevalec Jelovšek:

Občine Črni vrh, Godovič, Spodnja Idrija in mesto Idrija so vložile prošnjo, da se mitnica na Colu zopet premesti na mesto, kjer je bila še lansko leto.

Prositelji utemeljujejo prošnjo s tem, da pravijo, da morajo tisti, ki vozijo iz Črnega vrha na Col vsi skozi to mitnico. Lansko leto se je zaradi tega že bila preložila ta mitnica iz Cola, letos pa se je zopet na prejšnji prostor premestila, vsled česar prosijo omenjene občine, da naj bi se ta mitnica zopet preložila tja, kjer je bila lansko leto.

Upravni odsek podpira to prošnjo in stavi sledeči predlog:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja občine Godovič, Spod. Idrija, mesto Idrija in občine Črni vrh izročča se deželnemu odboru, da jo izroči visoki c. kr. deželni vladi v blagohotno uvaževanje.»

Deželni glavar:

Gospod poslanec Lavrenčič se je oglašil k besedi.

Poslanec Lavrenčič:

Visoki zbor! Ker v prošnji stvar ni prav jasno obrazložena, zdi se mi potrebno, da jej dodam še nekoliko besed, ker sem blizo od tam doma in so mi razmere natančno znane. Reči moram, da je prošnja popolnoma opravičena. Prosili so že prejšnja leta, da bi se mitnica preložila od okrajne ceste in deželne ceste in ta prošnja se je na merodajnem mestu tudi uslišala. Mitnica se je premestila nižje na državno cesto, tako da okrajna cesta s to mitnico ni bila v dotiki. Letos, dne 1. januvarja, premestila se je pa mitnica zopet, in sicer skorej ravno na tisti prostor, kjer je

bila pred jednim letom, tako da se je dotika okrajna cesta iz Idrije in deželna cesta pri Colu. Če se vozijo ljudje v Trst, imajo v daljavi komaj 5 1/2 km dve mitnici, jedno v Vipavi in jedno na Colu. Ljudstvo, katero čisto malo rabi državno cesto, pa mora plačevati dve mitnici, je močno razdraženo in si šteje to za veliko krivico. In res, če se je mislilo mitnico zopet preložiti na poprejšnje mesto, bi bilo bolje, da bi se nikdar ne bila od todi odpravila. Torej bi bilo v resnici želeti, in jaz toplo priporočam, da se na merodajnem mestu sklene preložitev mitnice tja, kjer je stala lansko leto.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne in ker tudi gospod poročevalec ne želi besede, prosim glasovati.

Gospodje, ki pritrjujejo odsekovemu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem je rešen dnevni red današnje seje.

Prihodnja seja bo v sredo 22. t. m. ob 10. uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

(Dnevni red glej prihodnja seja. — Tagesordnung siehe nächste Sitzung.)

Finančni odsek ima sejo danes ob 5. uri popoldne v deželni hiši; in odsek za stavbeni red v pondeljek dné 20. t. m. ob 4. uri popoldne tudi v deželni hiši.

Sklepam sejo.

Konec seje ob 2. uri popoldne. — Schluss der Sitzung um 2 Uhr nachmittags.

